Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 7 | Łódź, Niedziela 10 stycznia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ב׳ שבט תרצ״ב | № 7

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ אין האַנדעלס-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) אין האַנדעלס-מיניסטעריום איז נעכטען פאָרגעקומען א גרויסע ווירטשאַפטליכע קאָנפערענץ פון פארטרעטער פון האנדעלס, אינדוסטריעלע און לאנדווירטשאַפטליכע קרייזן, דעפּוטאטען, סענאטאָרען און העכערע בעאַמטע.

דער ציל פון דער קאָנפערענץ איז געווען צו באַטראַכטן די האנדעלס-לאַגע אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן ווירטשאַפטליכען וועלט-קריזיס.

מיניסטער זאַווישיצקי האָט געעפענט די קאָנפערענץ און האט געגעבן אַן איבערבליק איבער דער ווירטשאַפטליכער טאַקטיק פון דער רעגירונג.

דער דירעקטאָר פון האַנדעלס-דעפּאַרטאַמענט סאָקאָלאָווסקי האָט רעפערירט וועגן פּוילען'ס האַנדעלס-פּאָליטיק.

נאָכ'ן רעפעראַט האָט זיך אַנטוויקעלט א דיסקוסיע אין וועלכער עס האָבן אַנטייל גענומען גצוו. מיניסטער קלאַרנער, פרעזעס פון „לעוויאַטאַן" וויעזשביצקי, דעפּ. רוזשינסקי, דעפּ.ווישליצקי, פרעזעס פשעפּעלסקי און דעפּ. האַלינסקי.

די דיסקוסיע האָט זיך געפירט ארום די פראַגען וועגן באַגרענעצטען אימפּאָרט און נייע צאָל-פאַראָרדנונגען.

א נייער פּאָליטישער קורס בנוגע אוקראַינער

לעמבערג, 9 (טעלעפאָניש) אין די לעמבערגער פּאָליטישע קרייזן האָט זיך נעכטען פאַרשפּרייט די סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז די רעגירונג נעהמט אָן א נייעם קורס בנוגע די אוקראַינער.

לויט דער נייער פּאָליטיק זאָל

געשטיצט ווערען דאָס געזעלשאַפט-ליכע, ווירטשאַפטליכע און קולטורעלע לעבען פון די אוקראַינער.

די דאָזיגע רעפאָרמען זאָלען איינגעפירט ווערען אויפ'ן גרונד פון די פאַראָרדנונגען פון די אַדמי-ניסטראַציעס אין מזרח-גאַליציע.

אויפ'ן שול-געביט וועלען די אוקראַינער בעקומען אַן ערך 1000 שולען און עס וועלען געעפענט ווערען

3 אוקראַינישע גימנאַזיעס

אין טאַרנאָפּאָל, ראַהאַטין און דראָהאָביטש. די אוקראַינישע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס וועלען בעקומען רעגירונגס-קרעדיטען.

איינע פון די הויפּט-רעפאָרמען זאָל זיין די פראַגע וועגן זעלבסטפערוואַלטונג אין מזרח גאַליציען. די וויכטיגע פּאָזיציע זאָל זיין די פראַגע וועגן

אַן אוקראַינישע אוניווערזיטעט

אין סטאַניסלאַוואָוו. די הכנות צו דעם זענען שוין אַזוי ווייט, אַז מען פאַרנעהמט זיך שוין וועגען אַן אָרגאַניזאַטאָר און רעקטאָר פון דער זעלבער אוניווערזיטעט.

אוקראַינישער וויצע-וואַיעוואָדע

א חוץ דעם ווערט פּראָיעקטירט איינצוזעצ-מען אין די אַדמיניסטראַטיווע אַמטען אוקראַינער אלס בעאַמטע. אין דער ערשטער רייה וועלען די אוקראַינער בעקומען דעם אַמט פון א לעמבערגער וויצע-וואָיעוואָדע.

דער דאָזיגער פּלאַן וועט זיין דער ערשטער שריט צו א נייעם קורס בנוגע די אוקראַינער. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע פון פּוילען.

פונאַנדערגעלאָזען דעם ראַט פון די האַנדווערקער-קאַמער אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש) לויט א פאַראָרדנונג פון האַנדעלס מיניסטעריום ווערט פינאַנ-דערגעלאָזט דער ראַט פון די האַנדווערקער-קאַמערן אין וואַרשאַ, צוליב דעם, וואָס די ענדעקישע מיט-גלידער האָבען געלייגט זייערע מאַנדאַטען.

עס ווערט בעשטימט א צוואַנגס-פערוואַלטונג און א קאָמיסאַר.

די וואַהלען פון א נייעם ראַט וועט פאַרקו-מען אין מאַי.

א נייע שטרענגע פעראָרדנונג וועגען וועקסלען

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) די טעג וועט אַרויס א פעראָרדנונג וועגען ענדערען די פּראָצעדור פון וועקסלען, פּראָטעסטען און קלאַוזילעס.

אויף א ליציטאַציע פאַר א נישט געצאָהלטען וועקסעל וועט מען נישט דאַרפען קיין בעשלאַג פון א געריכט און נישט קיין קלאַוזולע.

א פּראָטעסטירטען וועקסעל וועט מען קאָנען דירעקט איבערגעבען דעם קאָמאָרניק אויף אַדורכ-צופיהרען א ליציטאַציע.

אויב עס וועלען נישט זיין קיין קויפערס וועט דער קרעדיטאָר מעגען צונעהמען די חפצים צו דער סחורה.

פאָלקס-אוניווערזיטעט

בייַ דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

היינט, זונטאַג, דעם 10-טען יאַנואַר ד. י. 8.30 אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (שרודמייסקאַ 29)

2-טער רעפעראַט פון פאָרלעזונגס-ציקל א. ד. ט. „ווי אַזוי האָבען יודען געלעבט אין מיטעלאַלטער"

פּרעלעגענט: ד״ר ל. זילבערשטראַם

פּראָפ. פּעראייז פון אַרבייטער איז דער פליישׂ-אינדוסטריע אין לאָדז, ב. יאַסעלעוויטש 16

238

קאָמוניקאַט.

עס פּראַקטיצירט זיך, אַז יעדער פּרייטאָג קומען אונזערע מיטגלידער, שעכט-הויז אַרבייטער, אויף וואָלבאָרסקאַ רוג נאָר לידקאָן (אַזוי גערופענער סטאָוו) איינצוקאַסירען אַרבייטס-געלט ביי די קצבים.

פרייטאַג, דעם 8-טען ה. ח. ווען דער אַרבייטער מאַניש קוזדראַ איז אַריינגעקומען איינצוקאַסירען געלט, זענען איהם בעפאַלען: ר׳ נטע ליבריצקי, לייב ליביצקי און יעקב בער פוקס און איהם מערדערליך צישלאַגען. נישט וועלענדיג אַרויסרופען אַן׳אויפאַנגעווע אין דער גאַס האָבען אונזערע מיטגלידער אויפ׳ן פאַרשלאָג פון פּאַראיינס-פאַרשטעהער זיך קאָלטבלוטיג פערהאַלטען און נישט רעאַגירט אויפ׳ן אָנפאַל.

מיר וואָרענען עפענטליך די אויבענדערמאַנטע, אַז אויב דער צוקונפט וועלען מיר אַזעלכע אָנפאַלען אויף אונזערע מיטגלידער נישט טאָלערירען.

מיר האָבען גענוג כח אַזעלכע טעראָר-אַקטען לגבי אונז אויסצוראַטען מיט׳ן וואָרצעל.

די פערוואַלטונג.

„שיר" זאַל פילהאַרמאָניע 20 נאַרוטאָוויטשאַ 20

„שיר" מעטאַל - האַנדווערקער - צעד. 4 פּאָלודניאָוואַ 4

דינסטאַג, דעם 12 יאַנואַר, 8.45 אָוונט קומט פאָר

גראַנדיעזער קאָנצערט פון „שיר"-כאָר

אונטער דער ליטונג פון פּראָפ. י. פּיליווישיס.

סאָליסטען פּרל. ס. ראַפּאָפּאָרט (סאָפּראַן) און ה' ה. קאַרן (טענאָר)

אין פּראָגראַם: זולצער, שובערט, מענדעלסאָן און אנדערע ווי אויך

יודישע פאָלקס-לידער

ביים קלאַוויר פּרל. ל. לאָהם

בילעטען פון 75 גר. און אין פילהאַרם. קאַסע

באַמערקונג: די הכנסה איז בעשטימט פאַר דער הילפס-קאַסע ביים צעד.

„שיר" „שיר"

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג. קונד-שאַפט, אַז פון 1-טען יאַנואַר 1932, בין איך אַרויסגעטרעטען פון שותפות פון דער פירמע „ווייספעלד און שווייצער"

און האָב אַליין ערעפענט

א מאַנופאַקטור - וואָרטי - געשעפט אויף אַגראַדאָוואַ 3,

א. פ. „נ. ד. ווייספעלד"

איך בעזיץ אויף לאַגער א גרויסע אויסוואַהל פון זומערליכע וואַרען פון די פירמעס: שלעסער, זשיראַרדאָוו ווי אויך אַלערליי שניידער-צוגאַבען. איך עמפּפעהל מיך ווייטער די ג. קונדען. צייכנע איך

991 מיט אַכטונג

נ. ד. ווייספעלד, אַגראַדאָוואַ 3.

מעלדונג.

ח"ח שניידער-מייסטער טאַנצער-מאַגאַזין פון לאָדז מאַרינגער עם פאַרלער און מאַכעס פּימענליר ער און נישט מיטגלידער!

איהר ווערט אויפגעפאָדערט צו קומען

אויף דער פאַרזאַמלונג

פון דער נעכטיגער פערזאַמלונג.

אַזוי ווי מיר נעהמען אונטער צו אָרגאַניזירען די געשעפטען, רופען מיר אַלע שניידער-מייסטער פון לאָדז צו קומען צו דער פערזאַמלונג און זיך צו פערזעטצען הייַנט, זונטאַג, ד. 10-טע, 6 א זייגער אָוונד אין לאָקאַל פילסודסקיעגאָ 12.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

237 סעקרעטאַר: נירענבערג.

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע שלעזינגער צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן און פאָטער, מיין הארציגען און אונפערגעסליכען פריינד און חבר

נ. ע. אברהם שלעזינגער

דריק איך אויס מיין טיפסטען און איניגסטען מיטגעפיהל.

228 מ. דראָזשינסקי.

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע שלעזינגער צוליב דעם טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאַן און פאָטער

נ. ע. אברהם שלעזינגער

דריק איך אויס מיין טיפסטען בייליד.

י. רעדלוס

דיר. פון צענטר. יוד. האַנדוו.-פערבאַנד אין לאָדז.

225

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז פון 15-טען דעצעמבער ד. י. האָב איך ערעפענט אַן ערשטקלאַסיגען און עלעגאַנטען

הערען- און דאַמען-

פריזיר-סאַלאָן אויף זשעראָמסקיעגאָ 28

האָט וערט אַנגעפיהרט פון ערשטקלאַסיגע פאַכמענער. עמפּפעהלע ענער זיך דער געעהרטער קונדשאַפט, פערבלייב איך מיט אַכטונג א. אַרנשטיין.

באַמ.: צוליב'ן קריזיס צוגענגליכע פרייזען. אויסגעצייכנעטער מאַניקיר.

אַנאָנסען אין נייעם פאָלקסבלאַט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג

מיטוואך וועט זיין דער אורטייל

די לעצטע ווערטער פון די בעשולדיגטע אין גרויסען פראצעס פון די בריסקער

ווארשא, 9 (טעלעפאניש) אויף דער

פרייטאגדיגע פערהאנדלונגען

אין בריסקער פראצעס האבען ווייטער געהאלטען זייערע „לעצטע ווערטער" די בעשולדיגטע דעפוטאטען. דער ערשטער האט בעקומען דאס ווארט פארטצוזעצען זיין רעדע דעפ. פראגער, וועלכער האט געזאגט:

פוילען און סאנאציע

— דער פראקוראר האט דא גערעדט אז פוילען איז צוטיילט אין צוויי לאגערן. „ווער האט עס געשאפען די צוויי לאגערן?" האט ער געפרעגט. איך וועל איהם דא אויף דעם ענטפערן. יא, אין פוילען עקזיסטירען צוויי לאגערן, עס עקזיסטירט — פוילען און סאנאציע. פאר פוילען איז דא א גרויס פאלק, פאר דער סאנאציע — אידיאטען, פוילען האט א קאנסטיטוציע, די סאנאציע האט א פראסטיטוטקא, פוילען האט א נאציאנאלען הימן, די סאנאציע האט „די ערשטע בריגאדע". פוילען האט א יו"ט דעם 3־טען מאי, די סאנאציע האט צוויי יום־טובים — דעם 19־טען מערץ און דעם 11 נאוו. פוילען האט מיליטער, סאנאציע האט „סטושעלעץ". פוילען א קאנסטיטוציאנעלע רעגירונג, די סאנאציע האט איר צענטראלע פיגור.

איינס איז דא געמיינזאמעס — די מלוכה־קאסע, פון וועלכער מען שעפט פולע הויפענס, מער זענען שוין ווייט פון יענע צייטען, ווען דעם פוילישען קעניג איז געווען סעדוועט צו פערנוצען מלוכה־געלד אויף די הוצאות פון זיין הויף.

— „געגען וועמען האט איהר געקעמפט?" — האט אונז דא געפרעגט דער פראקוראר — געגען פילסודסקין, וואס האט זיין לעבען אוועקגעגעבען פאר פוילען?...

וועגען פילסודסקין, האט ה' פראגער געזאגט, וועלען מיר נאך רעדען שפעטער, דערווייל וויל איך זאגען נישט געגען וועמען מיר האבען געקעמפט און קעמפען, נאר פאר וואס מיר האבען געקעמפט און קעמפען: — פאר איינהאלטען די פרייהייט, איינהאלטען דאס געזעץ, איינהאלטען דעם דעמאקראטישען רעזשים.

און געגען וואס מיר האבען געקעמפט? געגען דעם, אז איינער קאן האבען אלץ און אלע אין א רעגדע, איינער קאן דענקען פאר אלעמען און טון פאר אלעמען. מיר האבען

געקעמפט געגען דיקטאטור

דער פראקוראר האט דא גערעדט וועגען פילסודסקין, וועגען זיין פערגאנגענהייט. אבער — צי האט זיך פילסודסקי גאר נישט געענדערט? צי איז עס דער זעלבער פילסודסקי פון דער לעגענדע?

ער האט אליין

צעריסען די לעגענדע

ער האט שוין געשריבען וועגען דעם, אז נישט ער האט אפילו אנגעפיהרט מיט די רעוואלוציאנערע טעראר־אקטען, אז ער האט גארנישט געגלויבט אין א בעוואפענטער רעוואלוציע, ער ווארפט אראפ פון זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם בלוטיגען מיטוואך, ער שרייבט, אז ער האט געהאלטען פאר דאס וויכטיגסטע — דאס אויסבילדען פויליש מיליטער, מיט וואס ער האט זיך פערנומען צוזאמען מיט אפיצירען־פאלאקען פון עסטרייכישער דינסט.

— דער פראקוראר האט אונז דא פארגעווארפען, אונז סאציאליסטען — זאגט ער ווייטער, פארוואס מיר האבען זיך דאס אזוי איינגעשטעלט פאר דער בורזשואזער קאנסטיטוציע. דער פראקוראר האט א זעהר פרימיטיווען בעגריף וועגען סאציאליזם. דאס איז יענער סאציאליזם, וואס האט נישט געוואלט וויסען פון מלוכה, פון ארגאניזאציע, וואס האט געמיינט, אז עס איז די אויפגאבע בלויז פונאנדערטיילען די גוטס פון דער ערד צווישען אלע מענשען גלייך. וואס האט עס צו טון, מיט דעם וויסענשאפטליכען, מיט דעם מאדערנעם סאציאליזם?

דער מאדערנער סאציאליזם

באזירט זיך אויף דעמאקראטיע. ער איז געגען פאשיזם, געגען דיקטאטור, דיקטאטור וויל פערניכטען די דעמאקראטיע, וויל פערניכטען די דעראבערונגען פון די מאסען, פון ארבייטער־קלאס. דער ארבייטער־קלאס האט שוין א סך געוואונען אין משך פון די לאנגע קאמף־יאהרען. ער האט וואס צו פערלירען, ער וויל נישט דעם פערלוסט!..

די דעמאקראטיע אין פוילען איז א ווערק פון די פוילישע מאסען, עס איז דאס ווערק, קודם כל, פון די ארבייטער־מאסען, און מיר האבען דעריבער געקעמפט געגען איהר פערניכטונג.

— עס איז דא א פארמעלע דיקטאטור, זאגט ער ווייטער, און נישט קיין פארמעלע, אבער — א פאקטישע, וועלכע שיידט זיך נישט אונטער אין תוך פון דער פארמעלער. אויך די איטאליענישע דיקטאטור איז לכתחילה נישט געווען קיין פארמעלע דיקטאטור, ערשט אין יאהר 1925 איז זי אויך געווארען א פארמעלע, א לעגאלע.

מאכען די וואהלען, העלפען שאפען די געהעריגע מעהרהייט — דאס האט אויך געדארפט בריסק. פולק. קאסטעק בערנאצקי איז נישט קיין עפיזאד. בריסק איז נישט קיין אפגעריסענער קאפיטעל. קאסטעק בערנאצקי האט געדארפט זיין די געהעריגע אונטערשלאק אונטערן מאנטעל פון דער דיקטאטור. און דעריבער האט קאסטעק בערנאצקי געזאגט: —

— מיר קאנען נישט פער... [illegible]

און זיין פריינד פירשט ראדזיוויל האט אויך געזאגט:

— בריסק איז געווען א טרויעריגע, אומפערמיידליכע נויטווענדיגקייט....

עס איז די נויטווענדיגקייט פון

ליקווידירען די דעמאקראטיע

פון איינפעסטיגען און לעגאליזירען די דיקטאטור. דאס הייסט — אומגליק פאר פוילען. געגען דעם האבען מיר געקעמפט.

צום שלוס זאגט פראגער:

— מען האט דא שוין דערמאהנט — דעם פראצעס געגען דער „געזעלשאפט פון די פוילישע פאטריאטען", וואס איז פארגעקומען אין יאהר 1828 מיט 104 יאהר צוריק.

דער פראקוראר האט געמיינט, אז דאס איז געווען א צארישער געריכט און ער האט זיך בעליידיגט, וואס מען האט דא געמאכט א פערגלייך מיט דעם בעשולדיגער פון יענעם אלטען געריכט. דאס איז נישט געווען קיין צאריש געריכט, דאס איז געווען א סיים־געריכט פון פוילען.

אלע בעשולדיגטע זענען דעמאלט בעפרייט געווארען.

עס האט זיך געפונען בלויז איין ריכטער, וואס האט געפאדערט, אז די בעשולדיגטע זאלען בעשטראפט ווערען, זיין נאמען איז געווען ווינצענטי קראשינסקי.

אט דער נאמען איז בעדעקט געווארען מיט חרפה אין דער פוילישער געשיכטע. אויף א ווארשאווער גאס איז ער געפאטשט געווארען פון א סטודענט.

איצט דארפט איהר, ה' ריכטער, ארויסטראגען אייער אורטייל, פאר אונז וועט אייער אורטייל דאך נישט זיין דער לעצטער. אבער פאר אייך וועט ער זיין — אייער לעצט ווארט. איהר וועט דארפען לייגען אייערע אונטערשריפטען אויפ'ן פסק, זארגט פאר דעם, אז אין די שפעטערדיגע דורות זאלען אייערע נעמען דערמאהנט ווערען מיט שטאלץ!

דאס לעצטע ווארט פון דעפ. טשאלקאש

דאס לעצטע ווארט פון דעפ. ה' טשאלקאש האט געדויערט מעהר ווי א שעה צייט, אין אנהויב פון זיין רעדע האט ער געזאגט, אז אין דער פ.פ.ס. איז דא אן־איבערליכע דעמאקראטיע. עס הערשט די פרייהייט פון מיינונגען, אבער אויף דרויסען איז א געשלאסענע פארטיי, א פארטיי אהן פראקציעס מיט איינהייטליכע האנדלונגען טאטען.

מיר האבען געזאגט און געלערענט די מאסען, אז דיקטאטור איז אן־אומגליק, אז דיקטאטור מוז פיהרען צום חורבן. מיר האבען גערופען צו קעמפען געגען דעם.

עס איז נאך פארגעקומען א שפיל מיט סיימען, מען האט זיי געעפענט און געשלאסען, א שפיל מיט וואהלען, א קאץ און מייזען־שפיל. די קארטען זענען געעפענט געווארען אין די טעג פון בריסק.

עס איז געקומען בריסק, עס איז געקומען די נאכט פון 9. סעפטעמבער איך וועל נישט רעדען וועגען דעם, וואס דארט איז פארגעקומען, ווייל דאס דערלויבט נישט דאס געריכט. איך וויל נאר זאגען: מיר זענען דארט געווען אפגעריסען איינער פון צווייטען. אפילו א פליג האט נישט געקאנט דורכדרינגען דורך די ווענט פון איינעם צום צווייטען. אבער מיר אלע האבען געגעבען איינע און די זעלביגע תשובה וועגען דעם, פאר וואס מיר האבען געקעמפט, וואס מיר ווילען.

מעגליך, אז איהר וועט אונז פער'משפט'ען, און אפשר וועלען מיר געהען פון דאנען אין טורמע, און אפשר אויך מיט געזאנג! ווי דער פראקוראר ראווזע האט עס געוואלט. מעגליך, אבער קיינער קאן אונז נישט און וועט אונז נישט צווינגען אז מיר זאלען זיך אנערקענען אלס שולדיגע.

מיר האבען זיך אפגעגעבען א רעכענונג, ווי בויטיג עס איז די פרייהייט, וואס פאר אן־אומגליק עס איז פאר'ן ארבייטער־קלאס דאס פערלירען אפילו די מינימאלע פרייהייט, פערלירען די מעגליכקייט פון קאמף. מיר האבען נישט געהאט די איבערצייגונג, אז עס איז מעגליך א לאנגער צוזאמענוועג, מיר האבען דאך געפרובט צו טון אלץ, כדי נישט לאזען, אז פוילען זאל פערוואנדעלט ווערען אין א מעקסיקע, זאל זיך אומקעהרען צום מיטעלאלטער.

די פראגע וועגען צוזאמענארבייט

פון ארבייטער־קלאס מיט בירגערליכע פארטייען, די פראגע וועגען קאאליציע ווערט דיסקוטירט אין דער גאנצער סאציאליסטישער בעוועגונג.

נישט פערזענליכע שנאה, און נישט פחדנות — ווי מען האט דא געזאגט — האט מיט אונז בעוועגט, מיר זענען נישט קיין גרויסע העלדען, מיר זענען נישט מעהר, ווי פשוט'ע, איינפאכע מענשען, אבער מיר האבען נישט געוואגט צו שרעקען זיך פאר קאנסעקווענצען. מיר האבען געוואוסט, מיט וואס עס שמעקט אונזער קאמף, מיר האבען נישט אויסגעמיטען בריסק, מיר זענען נישט אנטלאפען פון בריסק, און מיר זענען גרייט נישט אויסצומיידען, וואס עס ווארט נאך איצט נאך בריסק.

— דא האט אן־עדות געזאגט — זאגט ער ווייטער, אז רעגירונג און מלוכה איז איינס און דאס זעלבע, אזוי לערנט מען די בעפעלקערונג, אזוי דערציהט מען איהר לעצטענס. דאס איז נישט נאר

ניט ריכטיג נאר אויך געפערליך

אויב רעגירונג און מלוכה איז אלץ איינס, און אויב די רעגירונג [illegible]

קייט, פערביטערונג, מוז עס דער בירגער אריבערטראגען צו דער גאנצער מלוכה, צו פוילען. דאס איז געפערליך! מלוכה און רעגירונג זענען נישט איינס און דאס זעלבע, מיר האבען געקעמפט געגען דער רעגירונג, ווייל מיר האבען געקעמפט פאר פוילען!

ביי אונז ווארפט מען פאר מאסטעקן, אז ער האט געשאדעט פוילען דערמיט, וואס ער האט געזאגט צו דערלאנגען גראנדין א בוקעט אוועקצולייגען

אויף מאטעאטי'ס קבר

אבער אין ענגלאנד האבען אלע באהן־ארבייטער געמאלדען, אז קיין איינציגער באהן־ארבייטער אין ענגלאנד וועט נישט פיהרען דעם צוג, מיט וועלכען גראנדי וועט פאהרען. דער געוו. אויסערן־מיניסטער פון בעלגיע וואנדערוועלדע האט עפענטליך אין זשענעווע נישט געוואלט געבען די האנד מוסאליניען. אין ביידע פאלען איז אבער נישט געקומען דערצו, אז די האנדלונג זאל אויסגעטייטשט ווערען ווי א שעדיגונג פון ענגלאנדס אדער בעלגיענס אינטערעסען אין אויסלאנד.

טשאלקאש גיט דאן א בילד פון דער נויט, עלענד און פערצווייפלונג צו וועלכע די מאסען זענען דערפיהרט געווארען דורכ'ן איצטיגען רעזשים; ער רעדט וועגען עקאנאמישען חורבן, צו וועלכען די דיקטאטור האט דערפיהרט דאס לאנד.

נאך טשאלקאשען האט ביי א פול געפאקטען זאל אנגעהויבען זיין לעצט ווארט דער ליבלינג פון דעם פראצעס

מאסטעק

זיין רעדע איז געווען וויציג און גלייכצייטיג זעהר ווירדיג. דעם ערשטען טייל פון זיין רעדע האט ער געווידמעט אויף א קריטיק פון די פארוואורפען, וואס דער בעשולדיגונגס־אקט רוקט ארויס געגען איהם פערזענליך.

איך קאן נישט — זאגט מאסטעק — פערשאפען די בעשולדיגער דעם פערגעניגען לכבוד ניי־יאהר און זיך אנערקענען פאר שולדיג.

מאסטעק צוקלאפט מיט א זעהר בייסיגען הומאר די אלע פארוואורפען, וואס דער בעשולדיגונגס אקט רוקט געגען איהם ארויס. ער שילדערט זיין ראל אין קראקא אין יאהר 1923, דערציהלט וועגען זיין ראל אלס דער פראפ. קלאסען־בעוועגונג; רעדט זעהר בייסיג און וויציג וועגען דעם „געוועהר־סקלאד", וואס איז געפונען געווארען ביי וואנזשען.

דאן געהט מאסטעק איבער ארומצורעדען די איצטיגע לאגע אין פוילען. ער זאגט צוו. אגד.: איך בין בכלל א פארהארטעוועטער מענש. אבער בריסק איז געווען דער קאלך־אויווען, דורך וועלכען איך בין אדורכגעגאנגען. אבער זאלען געדענקען די, וועלכע לויבען דעם איצטיגען רעזשים,

אז מיט פיזישע מיטלען

קאן מען נאר דערציהען חיות אין א צירק, אבער נישט קיין מענשען. מ'האט מיר דא פארגעווארפען, פארוואס איך האב דערלאנגט גראנדין דעם בוקעט בלומען, אוועקצולייגען אויף מאטעאטי'ס קבר. אבער ווייסט איהר, אז מיט מאטעאטי'ן האט אונז פערבונדען נישט נאר דער געמיינזאמער סאצ. אידעאל. מאטעאטי איז געווען דער איינציגער דעפוטאט אין איטאליענישען פארלאמענט, וועלכער האט אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה געפאדערט אלס בעדינג איטאליע זאל צוטרעטען צו דער קאאליציע — דאס אנערקענען די אומאפהענגיגקייט פון פוילען.

ווי־זשע אבער זעהט אויס דאס איטאליע, אין וועלכען מאטעאטי איז דערמארדעט געווארען? ווער זענען די, וואס רעגירען איצט דארט? וואס מאכען זיי פון איטאליע און וואס פיהלען צו איטאליע די, וועלכע ווערען אין איצטיגען איטאליע געמארדעט? מאטעאטיס א פריינד ענא מאנדעלא איז פערפייניגט געווארען דערפאר בלויז, וואס ער האט זיך פערנומען מיט בעזארגען מאטעאטיס אלמנה און יתומים:

איהר, הערן ריכטער, זענט פערנומען מיט משפט'ן בעזונדערע געשעהענישען אין אונזער לעבען. געהט ארויס פון אייערע הויכע ערטער, פרובט זיך אדורכגעהען איבערן לאנד, אריינקוקען אין די ארבייטער־ און פויערים־הייזער, זיך בעקענען מיט'ן פיין און עלענד, וואס הערשט דארט — דאן וועט איהר פערשטעהן, פארוואס איך, אן־ארבייטער, מוז זיין אן־אפאזיציאנער און קעמפען געגען דעם אלעם; איהר וועט פערשטעהן, אז מיינע ווערטער: „אויף ווידערזעהען אין ווארשא ביי אן־ארבייטער־ און פויערים־רעגירונג"! — זענען געקומען פון די טיפענישען פון ארבייטער־הארץ.

באגינסקי

נאך מאסטעקען האט גערעדט באגינסקי. אין אנהויב פון זיין רעדע האט ער אנגעוויזען אויף די

פערשידענע עטאפען אין דער געשיכטע פון פוילען פאר די לעצטע אנדערטהאלבען צעהנדליג יאהר — פון לובלינער רעגירונג ביז דער היינטיגער סאנאציע. ער שילדערט די ראל פון פערשידענע פערזאנען פון „ריזיקאנטען" און פעראנטווארטליכע מלוכה־טוער. ער דערציהלט, פארוואס ער האט אונטערגעשריבען מיט סמרוגי'ן, ארצישעווסקין און אנדערע דעם בעקאנטען לעגיאניסטען אויפרוף פאר די לעצטע סיים־וואהלען. ער איז געגען דיקטאטור, געגען קליקעס — ער איז פאר פרייהייט, פאר פאלקס־הערשאפט. עס איז איצט נישט דער משפט פון די, וואס האבען געקעמפט געגען די דיקטאטור,

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זיצט די דיקטאטור

ער רעדט וועגען זיין ראל, אלס מיליטער־מענש און ציווילע קליידער. און פערענדיגט זיין רעדע מיט אזעלכע ווערטער:

איך בין זיך מודה, אז איך בין געווען דער מחבר פון דער ערשטער קליינער בראשור „אונזער באטשעלניק". זי איז געווען דורכגעדרונגען מיט אונזערע פרייהייטס־אידעאלען, מיט דעמאקראטישע פרינציפען, מיט ליבע צום פאלק.... ווען איהר ווארפט דאס ארויס פון דער בראשור — וואס וואלט פון איהר געבליבען?... — איצט וואלגערט זי זיך ארום, קיינער ווייס פון איהר נישט. זי איז פערשטעלט געווארען מיט א גרויסען „בוקעט" פון פערשידענע „בלומען", רייסט ארויס פון אט דעם בוקעט דאס איינציגע שמעקעדיגע בלעטעל — די פרייהייט־אידעאלען — וואס בלייבט פון גאנצען בוקעט? אט דאס אלץ, וואס עס איז געבליבען נאך מאי. עס איז טונקעל, פינסטער אין פוילען, איך האב איין וואונש צום געריכט: זאל אייער אורטייל ווארפען אביסעל ליכט אין אונזער איצט פינסטערען לאנד!....

דער לעצטער איז פרייטאג ארויסגעטראטען מיט זיין לעצט ווארט

וויטאס

פונקט ווי בעת ער האט אפגעגעבען זיינע דערקלערונגען, איז אויך דאסמאל בעת זיין רעדע, דער זאל מיט אלע דורכגענג געווען איבערפולט.

צום אנהויב שטעלט ער זיך אפ אויף דאשינסקי'ס בוך, מיט וועלכען דער פראקוראר האט איהם, וויטאסען, געפרובט שלאגען. ער בעווייזט, אז מיט א יאהר פריהער האט דאשינסקי אין א צווייטען בוך איהם שטארק בעלויבט. מ'קען דעריבער זיך נישט פארשטעלען, אז אין פערלויף פון איין יאהר זאל ער, וויטאס, זיך האבען געענדערט צום ערגערען.

דאן פערנעהמט זיך וויטאס מיט אן־אנאליז פון בעשולדיגונגס־אקט און רעדט וועגען זיין ראל און ראל פון „פיאסט" אין דער גאנצער צייט פון דער אומאפהענגיגקייט. רעדענדיג וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין יאהר 1923 אין קראקא, זאגט וויטאס: אויף דעם פראצעס איז שוין אביסעל אויפגעדעקט געווארען דער פארהאנג און ס'איז בעוויזען געווארען, ווער ס'האט דאן די געשעהענישען אינספירירט. טשאלקאש האט דאן דאס נישט געוואוסט. ער האט אין טארנאוו דעמאנסטרירט געגען מיר און עפענטליך אויפגעהאנגען אן־אויסגעשטאפטע סטראשידלע, וואס האט מיך פארגעשטעלט. דאן איז ער דערפאר נישט גע'משפט געווארען, איצט אבער קומט ער אפ פאר יענע זינד...

וויטאס רעדט ווייטער וועגען דעם, וואס אין פוילען איז געווען ביז מאי 1926 און וואס עס איז געשעהען זינט דער מאי־איבערקעהרעניש.

— די איצטיגע לאגע איז אזא, אז פון דיקטאטור איז דא א [illegible]

פון פארלאמענטאריזם איז געבליבען א שאטען בלויז

די מאסען מוזען דעריבער בעקומען [illegible] די דיקטאטור, אין דעם פארלאמענטאריזם. וואס־זשע וועט זיי בלייבען? בלויז רעזיגנאציע, פאסיוויטעט און אפאטיע.

רעדענדיג וועגען סיסטעם פון פערניכטען די געגנער, וועגען די מעטאדען פון פיזישער נקמה, רופט וויטאס אויס: איך האלט, אז ס'איז בעסער א שוואכע רעגירונג מיט א שטארקער, בעוואוסטזיניגער געזעלשאפט, איידער א שטארקע רעגירונג מיט א שטום, פערגרעבט און אפאטיש פאלק.

דער אורטייל אין דעם פראצעס — דאס איז אייער זאך. איך וויל גארנישט מעטען. איך דערקלער אבער, אז ס'איז אמת, וואס דער פראקוראר האט געזאגט: איך וועל פון דאנען ארויסגעהען מיט די זעלביגע אידעאלען, וועלכע איך האב פריהער געהאט, און אויב כ'וועל נאר קאנען, וועל איך טון אלץ פאר דער פערווירקליכונג פון די דאזיגע אידעאלען.

די שבתדיגע זיצונג

ווארשא, 9 (טעלעפאניש). די שבת'דיגע זיצונג האט זיך געעפענט 10.15 פריה.

אין 56. טאג פון פראצעס האבען בעקומען זייער „לעצטע ווערטער" די בעשולדיגטע קערניק און פוטעק.

בעת קערניקס רעדע האט דער פארזיצענדער איהם געמאכט איינגע מאל בעמערקונגען און פוטעק'ן האט ער פארזיצער צוגענומען ס'ווארט [illegible]

דער ... האט שבת זערערט

ד"ר קערניק,

וועלכער הויבט אן זיין „לעצט ווארט" מיט דער בעמערקונג, אז אייגענטליך, האבען שוין די בעשולדיגטע און די פערטיידיגער, וועלכע האבען גערעדט פאר איהם, אויסגעשעפט דאס גאנצע מאטעריאל וועגען וואס ער דארף איצט רעדען אלס בעשולדיגטער.

„וועגען וואס, פרעגט ער, זאל איך רעדען?

(ווייטער זעה 3. זייט).

אטענטאט אויפן יאפאנישען קייזער

יאפאנישער קאבינעט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע — דער קייזער נישט אנגענומען די דימיסיע

ט א ק י א, 9 (ספ. טעל.) נעכטען אין דער פריה האט מען אויסגעפיהרט אנ'אטענטאט אויפ'ן יאפאנישען מיקאדא.

דער מיקאדא איז צוזאמען מיט זיין סוויטע צוריקגעפאהרען פון א מיליטערישער רעוויע. עמיצער האט אויף איהם געווארפען א באמבע. די באמבע האט אויפגעריסען נישט ווייט פון דעם קייזערס קאטש.

דער מיקאדא איז ארויס פון אטענטאט גאנץ. אויך קיינעם פון דער סוויטע האט נישט געשאדט.

דעם באמבע-ווארפער האט מען גלייך ארעסטירט. מען האט ביי איהם געפונען נאך איין באמבע, וועלכע ער האט נאך נישט בעוויזען צו ווארפען.

דער ארעסטירטער הייסט ריהאשא, א קארעאנער. געכאפט האבען איהם די ציווילע פערביינעהער. ב ת'ן ארעסט האט מען איהם געוואלט לינטשען, די פאליציי האט איהם אבער אפגעראטעוועט.

די ידיעה וועגען אטענטאט האט געמאכט א שטארקען איינדרוק.

* * *

לאנדאן, 9 (ספ.) פון טאקיא גיט מען איבער, או דער אנפאלער איז א מיטגליד פון דער קאמוניסטישער פארטיי. ער איז ספעציעל געקומען פון קארעא, כדי אויסצופיהרען דעם אטענטאט.

די טאקיאר פאליציי האט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס אין די וואוינונגען פון א סך קארעער. פיל קארעער האט מען ארעסטירט אויך אין סעאל, אין דער הויפטשטאט פון קארעא. האט די יאפאנישע פאליציי אויך דורכגעפיהרט א סך ארעסטען.

* * *

פארשטעהער פון דיפלאמאטישען קארפוס זענען געקומען אין שלאס און אויסגעדריקט דעם מיקאדא די פרייד צוליב דעם, וואס ער איז געראטעוועט געווארען פון טויט.

לאנדאן 9 (ספ. טעל.) דער יאפאנישער רעגירונגס-שעף אינוקאי האט דערלאנגט דעם מיקאדא א ביטע וועגען דימיסיע פון יאפאנישען קאבינעט, אין צוזאמענהאנג מיט'ן אטענטאט אויפ'ן קייזער.

דער קייזער האט די דימיסיע נישט אנגענומען.

רומענישער אויסערן-מיניסטער אין ווארשא

אודיענץ ביים מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) קיין ווארשא איז געקומען דער רומענישער אויסערן-מיניסטער פירשט דימיטרי גיקא אין דער בעגלייטונג פון דעם פוילישען געזאנדטען אין בוקארעשט ה' שעמבעק און סעקרעטער ה' מאגערו. אויפ'ן וואקזאל האט זיי בעגעגענט אין בעגריסט דער אויסערן מיניסטער זאלעסקי און פארשטעהער פון דער ציווילער און מיליטערישער מ כט.

מיניסטער גיקא האט בעלעגט אנ'אויפיצעלען וויזיט דעם מלוכה פרעזידענט און דעם פרעמיער מיניסטער פריסטאר. 12.30 א זייגער האט ער ארויפגעלעגט א קראנץ אויפ'ן קבר פונ'ם אומבעקאנטען זעלנער.

אין אווענט איז אין אויסערן מיניסטעריום פארגעקומען אנ'אויפנאהמע, בעת וועלכער מיניסטער זאלעסקי האט געהאלטען א רעדע, אונטערשטרייכענדיג די איינינקייט פון די פאליטישע אינטערעסען פון פוילען און רומעניען.

מיניסטער גיקא האט געענטפערט מיט א רעדע, וואו ער האט אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון בונד צווישען פוילען און רומעניען פאר דעם שלום אין אייראפע.

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער רומענישער אויסערן-מיניסטער איז אויפגענומען געווארען אויף א ספעציעלער אודיענץ ביים מארשאל פילסודסקי.

ביינאכט האט דער פראנצויזישער אמבאסאדאר לאראש געגעבען א פריהשטיק לכבוד דעם גאסט. עס זענען געווען אנוועזענד מיניסטער זאלעסקי, פוילישער באטשאפטער אין רומעניען, שעמבעק און דער רומענישער באטשאפטער אין ווארשא.

היינט פאהרט מיניסטער גיקא צוריק קיין בוקארעשט.

געשעהען א נס — רעוומאטיזם איז פערשוואונדען!

רעוומאטיזם, פאדאגרע און ענליכע קראנקהייטען שטאמען דערפון, וואס עס זאמעלט זיך אן הארנזויער אינ'ם ארגאניזם. הארנזויער בעשטעהט פון נאדעלשפיציגע קרישטאלען, וועלכע באזעצען זיך אין די מוסקולען און אין אנדערע גלידער און פערורזאכען א סך מאל ביי די קליינסטע באוועגונגען שרעקליכע שמערצען. בפרט אין די געלענקען קענען די שארפע קרישטאלען גורם זיין די ערגסטע ליידען און אויס דעם בעטרעפענדען מענש מאכען א קריפעל. אויך ה' א. שפעט, א בלאכאזש אין לעמבערג, פילסודסקעגא 14, האט א סך יארען געליטען שווער אויף רעוומאטיזם. „איך בין שוין עטלעכע מאל געוועזען אין קוראָרט לוביען", שרייבט ער צ. א. „א חוץ דעם האב איך אלע מעגליכע היילמיטעל אויסגעפרוווט (דארונטער שמערצהאפטע איינשפריצונגען) אבער דאס האט נישט קיין סך געהאלפען און איך האב שוין לעצטענס נישט געקענט ארבייטען. גראד דעמאלס האט מען מיך אויף טאגאל אויפמערקזאם געמאכט און נאכ'ן באנוצען פונ'ם ערשטען שאכטעל טאגאל איז געשעהען א נס: די שמערצען זענען פולקומען פערשוואונדען און איך קען ווידער ארבייטען". עהנליך בעשטעטיגען טויזענדער מענשען, וועלכע האבען בענוצט טאגאל געגען רעוומאטיזם, פאדאגרע, רייסען אין די געלענקען און איברים, נערוועןאון קאפשמערצען, גריפע און עהנליכע קראנקהייטען. אונשעדליך פאר'ן מאגען, הארץ און אנדערע ארגאנען. טאגאל שטילט נישט נור די שמערצען, נור איז אויך עוקר מן השורש די קראנקהייטען און לעזט אויף די הארנזויער. דערפאר האט מען מיט טאגאל דערגרייכט איבערראשענדע דערפאלגען אפילו אין פאַרעלטערטע פאלען ווען אנדערע מיטעל האבען נישט געהאלפען. אויב טויזענדער דאקטוירים פארשרייבען טאגאל, קענט איהר מיט פערטרויען דאס מיטעל קויפען. אין אלע אפטייקען. פרוווט נאך היינט אויס, פערלאנגט אבער אין אייער אייגענעם אינטערעס ווירקליכע נור טאגאל. ס'איז נישט פערהאנען קיין בעסער מיטעל.

שארפע נאטע פון אמעריקא צו יאפאן

לאנדאן, 9 (ספ.) די נאטע וואס אמעריקע האט ארויסגעשיקט צו יאפאן און כינע, ווערט געזאגט:

אמעריקא קען נישט אנערקענען פאר לעגאל דעם איצטיגען צושטאנד אין מאנדזשוריע. די לעצטע געשעהענישען זענען נישט אין הסכם מיט'ן קעלאג פאקט און מיט'ן אפמאך פון די 9 מלוכות וועגען כינע. די אמעריקאנער רעגירונג וועט נישט אנערקענען די אפמאכען צווישען די רעגירונגען פון יאפאן און כינע, וואס וועלען זיין אין סתירה מיט די אמעריקאנער אינטערעסען אדער וועלען אנריהרען די אומאפהענגיגקייט און גאנצקייט פון כינע.

* * *

טאקיא, 9 (ספ.) די גאנצע יאפאנישע פרעסע שרייבט, אז יאפאן וועט קאטעגאריש זיך געגענשטעלען יעדווערער אריינמישונג פון אמעריקא אין מאנדזשורישער קאנפליקט. דער קאנפליקט אין מאנדזשוריע קען געלייזט ווערען נאר דורך דירעקטע אונטערהאנדלונגען צווישען כינע און יאפאן. קיין שום זייטיגע מלוכה טאר זיך נישט אריינמישען.

* * *

ניו-יארק, 9 (ספ.) די עסקאדרע מיליטערישע לופטפליהער, וועלכע איז מיט טעג צוריק ארויסגעפליגען פון סאן פראנציסקא איז שוין אנגעקומען אויף די האוויער אינזלען.

לאנדאן, (ספ טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט דער אמעריקאנער נאטע צו יאפאן און כינע, מאכט מען, אין די מאסגעבענדע ענגלישע קרייזען אויפמערקזאם, אז די לאגע פון ענגלאנד איז נישט די זעלבע, וואס אמעריקע, וועלכע געהערט נישט צו דער פעלקער-ליגע.

פאריז, 9 (ספ. טעל.) „האוואס" איז מודיע, אז עס שטימען נישט די קלאנגען, אז פראנקרייך וועט שטיצען אמעריקע אין איהר אקציע געגען יאפאן, ווייל פראנקרייך האלט, אז אלע אזעלכע קאנפליקטען דארפען ערלעדיגט ווערען דורך דער פעלקער-ליגע.

זעלבסטמארד פון א יודישען בחור

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף נאוואליפיע 7 האט זיך אראפגעווארפען פון 3. שטאק דער ראמער 30-יעהריגער בחור דוד זאלצמאן און איז אויפ'ן ארט דערהרגעט געווארען.

ווארשא צעהלט 1,175,000 איינוואוינער

ווארשא, 9 (טעלעפאניש). דער רעזולטאט פון דער פאלקס-צעהלונג אין ווארשא האט בעוויזען, אז ווארשא צעהלט 1,175,000 איינוואוינער. אין די לעצטע 10 יאהר איז די צאהל איינוואוינער געוואקסען מיט 240,000.

פראנצויזישע רעגירונג ערב דעמיסיע

בריאן שוין דערלאנגט א ביטע וועגען דעמיסיע

פאריז, (ספ.) אין די פאליטישע קרייזען שטעלט מען פעסט, אז פרעמיער לאוואל האט זיך ענדגילטיג אפגעזאגט פון זיין פריהערדיגען פלאן איבערצובויען זיין רעגירונג. דאגעגען האט ער בעשלאסען צו דערלאנגען די דעמיסיע פון דער גאנצער רעגירונג. דאס זאל געשעהען דינסטאג, אין טאג ווען עס וועט זיך עפענען די נייע סעסיע פון פארלאמענט

מען האלט פאר זיכער, אז פרעזידענט דומער וועט נאכאמאל איבערגעבען לאוואלן די מיסיע צו בילדען די נייע רעגירונג.

ווי מען גיט איבער, האט לאוואל אנגעהויבען צו פיהרען געשפרעכען מיט די ראדיקאלצאציאלע און די סאציאליסטען. ער וויל זיי אריינציהען אין דער רעגירונג, אין די גוט-אינפארמירטע קרייזען האלט מען אבער, אז לאוואלס בעמיהונגען אין דער ריכטונג האבען נישט קיין שום אויסזיכטען אויף דערפאלג. די סאציאליסטען און די ראדיקאל-סאציאלע וועלען אין לאוואל'ס קאבינעט נישט אריין. די דאזיגע ידיעה ווערט אויך היינט בעשטעטיגט דורך די סאציאליסטישע און ראדיקאלע פרעסע.

לויט אלע וואהרשיינליכקייטען וועט בריאן צו דער נייער רעגירונג שוין נישט געהערען. מען רופט אן א רייהע קאנדידאטען אויף בריאנס ארט — אויפ'ן אמט פון אויסערן מיניסטער. די נעמען זענען: לאוואל, דער געוועזענער מלוכה-פרעזידענט דומערג א. א. מיניסטער פון אינערן אדער פון קריג זאל ווערען דער געוועזענער פרעמיער טארדיע.

בריאן איז אזוי שטארק קראנק, אז ער וועט זיך באין אופן נישט בעטייליגען אין דער עטשעדיגענד קאנפערענץ אין לאזאן. צו דער לעצטער זיצונג פון מיניסטערען-ראט האט ער שוין נישט געקענט קומען.

פאריז. 9 (ספ. טעל.) פרעמיער לאוואל האט היינט בעקומען פון בריאנען א בריף אין וועלכען ער בעט דימיסיע, צוליב זיין שוואכען געזונד-צושטאנד.

לאוואל האט בעפרעגט בריאנען צי ער וועלט נישט געוואלט איבערנעהמען דעם אמט פון א מיניסטער אהן א טיקע, אלס פארשטעהער פון פראנקרייך ביי דער פעלקער-ליגע.

בריאן האט ערקלערט, אז ער קען נאך נישט געבען קיין שום ענטפער וועגען דאס

די שבת'דיגע זיצונג פון בריסקער פראצעס

(ענדע פון 2-טע זייט).

צי וועגען דער קאנפערענץ אין דאמבראווע, וואס איז נישט געווען? צי וועגען עפעס א קאנפערענץ ביים גען. קיקעל, וואו איך בין נישט געווען? צי וועגען מיטינג אין פאדעגראד, וואו איך האב גערעדט בלויז דעם אמת? איך האב מיך נישט פאר וואס צו פערטיידיגען, סיידען פאר די פאליציאנטען, וועמען עס גלייבט די פראקוראטור.

ווייטער פאלעמיזירט קערניק מיט'ן פראקוראר, בעמיהט זיך אויך צו רעדען וועגען מעשה בריסק, גרייפט שטארק אן די פראקוראטור און זאגט: „איך פאדער נישט קיין העלדישקייט פון בעשולדיגער. וועלכער איז דאך נאך א ביאמטער, אז ער זאל זיך אפזאגען אויסצופיהרען די בעפעהלען פון...

פארזיצער: איך רוף אייך צו ארדנונג. דאס איז דייטליך א בעליידיגונג.

קערניק זאגט ווייטער: איך קאן נישט פערלאנגען פון די בעשולדיגער קיין העלדישקייט, איך קאן אבער פערלאנגען א זאכליכע טראקטירונג. דער פראקוראר האט געזאגט, אז שוין אין דער אויספארשונג. וואס איז פארגענומען געווארען נאך דעם קראקאווער קאנגרעס, האבען פיגורירט די נעמען פון אלע בעשולדיגטע. דאס איז נישט אמת. איך האב דא ביי זיך א מיטטיילונג פון קראקאווער פאליציי-קאמיסאר, פון 2 יולי פ. י. פון דער פראקוראטור וועגען ציהען צו פעראנטווארטליכקייט צעהנדליגער פערזאנען, נאר מיין נאמען איז דארט נישט פערהאן.

דער רעדיער ברענגט א רייהע אנווייזונגען פון וועלכע ער פיהרט אויס, או איז לאנד הערשט דיקטאטור. ער שטעלט זיך אויך אפ אויף עטליכע שטעלען אין בעשולדיגונגס אקט און ווייזט אן, אז זיי האבען נישט קיין שום יסוד. די אפאזיציע האט געהאנדעלט אין די געזעצליכע ראהמען פון דער קאנסטיטוציע. צו די פליכטען פון א דעפוטאט געהערט צו קריטיקירען די רעגירונג. די אקציע פון „צענטראלעוו" האט נישט געהאט קיין רעוואלוציאנערען אינטערשלאג, נאר א געזעצליכע אקציע אפצוהיטען די רעכט און סיגזעץ „נאך 25 יאהר געזעלשאפטליכער ארבייט און 13 יאהר ארבייט פאר פוילען, האב איך זיך דערוואַרט אויף א בעשולדיגונג ויעגען א טערבערעכערישען בונט. פאר וואס עס קומט טויט-שטראף.

קערנוק שטעלט זיך אויך אפ אויף די בעציהונג פון „פיאסט" צו מארשאל פילסודסקי און ווייזט אן, אז ער אליין האט קאנפערירט מיט'ן מארשאל פילסודסקי, ער זאל בלייבען אויף זיין אמט, אז אין „פיאסט" איז די שטימונג פאר איהם הויכער געריכט!

פאר אונז איז פוילען נישט דער אויסדרוק פון איין פערזאן, אונזער אידעאלאגיע ענטהאלט די טראדיציעס פון פוילישען פאלק. מיר ווילען ארבייטען פאר'ן לאנד.

מיר קעמפען פאר פוילען נישט מיט באמבעס, נישט מיט קוילען, נאר מיט פערשפרייטען אויפקלערונג צווישען פאלק. מיר ווילען אינזער פאלק בעגליקען. מיר ווייסען, אז די דאזיגע ארבייט איז נישט לייכט.

די דאזיגע ווערטער זאגט דער רעדנער מיט א הויכען און שטארקען טאן.

פארז.: איך בעט נישט צו שרייען! דאס מאטערט אונז. נישט יעדער, וואס שרייט, איז גערעכט.

קערניק ענדיגט זיין ווארט: „נישט אפהענגיג דערפון, וואסערער אורטייל עס וועט פאלען, וועלען מיר פארזעצען אונזער ארבייט פאר'ן פאטערלאנד. מיר ווילען ארבייטען פאר א גערעכטליך און נעזעצליך פוילען.

עס בעקומט דאן דאס „לעצטע ווארט" דער בעשולדיגטער

ד"ר פוטעק

וועלכער רעדט וועגען דער פויערים - בעוועגונג, וואס צעהלט שוין 35 יאהר קאמף פאר דער פוילישער זעלבסטשטענדיגקייט און איצט זיצען די אנפיהרער פון דער זעלבער בעוועגונג אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אלס פערברעכער.

„מיר האבען זאגט ער — געפיהלט פון ביימע אין באדויערען, אז עס האט זיך געשאפען אין פוילען א מצב, אז א מענש פאר א מענש, איז געווארען א ווילדע חיה א סך וועלף זענען ארויף אויף דער אויבערפלאך פון אונזער לעבען, כדי זיך נעמען צו דערנעהרונג".

ווען פוטעק הויבט אן רעדען וועגען איצטיגען רעזים שטעלט איהם דער פארזיצער אפ.

פוטעק נעהמט רעדען וועגען דער נאמינאציע פון פויל. קאסטעק ביערנאצקי אלס וואיעוואדע אויף דער ערד פון אדאם מיצקעוויטש.

דער פארזיצער ווארנט איהם צוצונעהמען ס'ווארט.

פוטעק רעדט ווייטער אין א הויכען און שטארקען טאן וועגען די פערהעלטענישען וואס הערשען אין פוילען.

דער פארזיצער שטעלט איהם אפ און זאגט:

— איהר האט זיך נישט צוגעפאסט צו מיינע אנווייזונגען נעהם איך ביי אייך צו דאס ווארט און פעראָרדען א הפסקה ביז'ן 13. יאנואר, ווען עס וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

לאדז
10 יאנואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז,
10 יאנואר 1932

דער ענטפער פונ'ם מיניסטער

די אנטי־יודישע עקסצעסען זענען ווידער אַרויף אויפ'ן סדר־היום דורכ'ן ענטפער פונ'ם בילדונגס־מיניסטער אויף דער ווענדונג פון דער יודישער סיים־קאלא.

דעם מיניסטערס ענטפער גיט אונז, יודען, כמעט אַ פולשטענדיג פאליטישע סאטיספאַקציע. די עקסצעסען זענען געווען אַנטי־יודישע און נישט, ווי די ענדעקעס זאָגען: אַנטי־פוילישע. דאָס איז דער עיקר — דאָס איבעריגע איז שוין בלויז אַ פירוש דערצו.

אָבער מיר מוזען אונטערשטרייכען, אַז די סאטיספאַקציע איז בלויז אַ פאליטישע, נישט מעהר. מיר, וואָס האָבען די עקסצעסען איבערגעלעבט און שפירען אויך אויף אונזער אייגענעם לייב די איצטיגע נאָכוועהענישען דערפון, האָבען דעם איינדרוק, אַזוי ווי אין פוילען וואָלטען געווען צוויי רשויות. די רעגירונג בעזונדער און דאָס לאַנד בעזונדער, און מיר לעבען דאָך אין לאַנד און נישט אין דער רעגירונג.

און ווען מיר זאָגען „די רעגירונג", ווילען מיר אינ'ם דאָזיגען פאַל אָפּטיילען די רעגירונג אַפילו פון איהר אייגענעם סאַנאַציע־לאַגער. וואָלט דער דאָזיגער גאַנצער לאַגער געווען אַדורכגעדרונגען מיט די זעלביגע אינטענצען, ווי די, וואָס קומען צום אויסדרוק אינ'ם מיניסטערס ענטפער, וואָלטען מיר זיך געפיהלט אַ סך בעסער, ווייל מיר וואָלטען דאָך לכל הפחות געוואוסט, אַז אַ גרויסער טייל פון דער פוילישער געזעלשאַפט, גראַד יענער טייל, וואָס האָט צו שאַפען אין לאַנד, שאַצט אָפּ ריכטיג די געשעהענישען. אָבער די דאָזיגע זיכערקייט האָבען מיר נישט.

דער מיניסטער זאָגט בפירוש, אַז אויסערליכע עלעמענטען, — מחוץ די לעהר־אַנשטאַלטען, — האָבען פראָוואָצירט די אַנטי־יודישע עקסצעסען, און די מאַכט־פאַרשטעהערס אויף די ערטער האָבען אונז, יודען, כסדר געוואָרענט, אַז די יודען זאָלען מיט זייער זעלבסט־שוץ נישט פראָוואָצירען קיין עקסצעסען. און אין פערשידענע ערטער, בעזונדערס אין ווילנע, — אָבער נישט דווקא דאָרט — זענען די מאַכט־אָרגאַנען אַרויסגעטראָטען געגען די יודישע פערטיידיגערס נאָך מיט מעהר ענערגיע, ווי געגען די נישט־יודישע אַנפאַלערס.

ווייטער. אין רעזולטאַט פון דער יודישער פערטיידיגונג האָט פאַסירט דער אומגליקליכער פאַל אין ווילנע, אין וועלכען די יודען בעדויערן אַמ־שטאַרקסטען, דער מיניסטער רופט עס אָן מיט'ן ריכטיגען נאָמען „טראַגישער פאַל". אָבער די ווילנער אויספאָרשונגס־מאַכט האָט אָרגאַניזירט אַ געיעג אויף די כלומרשט שולדיגע, ווי אויף די געמיינסטע שרעקליכע פערברעכערס, שיער נישט ווי אויף גאַסען־באַנדיטען.

אין די בעשולדיגונגס־אַקטען געגען די אָנגעקלאָגטע יודען ווערט אין ערגעץ נישט דערמאָהנט דער פאַקט פון פערטיידיגונג, אָדער אַפילו פון אָרגאַניזירטען זעלבסטשוץ, וואָס איז פאָרמעל פערווערט, פונקט ווי, למשל, דועל, באַר ס'רעדט זיך אומעטום וועגען אָרגאַניזירונג פון יודען, אַנצו־פאַלען אויף פאָליאַקען.

די צוזאַמענשטעלערס פון די אַלע פּראָטאָקאָלען און די פּאָליציי־אָרגאַנען אויף די גאַסען געהערען דאָך אַלע, אָהן אויסנאַהם, צום סאַנאַציע־לאַגער, און פונדעסטוועגען זענען זיי, אין זייערע אָפּשאַצונגען, זיך לגמרי סותר מיט'ן מיניסטערס דעקלאַראַציע.

היינט, וואָס זאָלען מיר שוין זאָגען וועגען די מיינונגען פון דער פּרעסע? שוין נישט צו רעדען מכוח דער ענדעקישער פּרעסע, וואָס האָט פריהער, לויט די ווערטער פונ'ם מיניסטער, פּראָוואָצירט די עקסצעסען און העצט נאָך ווייטער מיט גיפט און גאַל געגען אונז. אַפילו אין דער כלומרשט ליבעראַלער פּרעסע, האָבען מיר נישט געהערט נישט בלויז קיין מעכטיגען פּראָטעסט געגען די שענדליכע באַרבאַרישע פיזישע אָנפאַלען אויף אומשולדיגע פערבייגעהערס, נאָר מיר האָבען אַפילו נישט געזעהען קיין אָביעקטיווע אָפּשאַצונג פון די פּאַסירטע געשעהענישען. ווער ס'האָט מיט'ן שלאָגען נישט סימפּאַטיזירט און האָט אַפילו געפונען די עקסצעסען פאַר מלוכה־שעדליך, האָט אָבער אַליין פאַר יודען נישט געפונען קיין גוט וואָרט.

און דאָס איז דאָך די געזעלשאַפט, אין וועלכער מיר לעבען, וועלכע שטעמפּעלט אונזער גורל!

מיר ווילען נישט זאָגען, אַז דעם מיניסטערס דעקלאַראַציע איז געווענדעט בלויז כלפּי חוץ, כדי צו שאַפען אַ גינסטיגען אָפּקלאַנג ער־געץ־וואו. מיר גלויבען אין דער אויפריכטיגקייט פון דער צענטראַלער רעגירונג און אין איהר אומפּאַרטייאישער פערשטענדעניש פאַר די געשעהענישען. פאַר אונז אָבער האָט די דאָזיגע אויפריכטיגקייט און אומ־פּאַרטייאישקייט בלויז אַ טעאָרעטישען כאַראַקטער — פאַר דער געשיכטע. אין די קומענדיגע צייטען וועט מען קענען דערצעהלען, אַז פּילסודסקיס רעגירונג האָט קיין פּאָגראָמען נישט געוואָלט, ווען די עקסצעסען זענען אויסגעבראָכען געגען איהר ווילען, האָט זי זיי מיט אַלע כוחות דערשטיקט, און לסוף האָט נאָך דער מיניסטער די עקסצעסען שאַרף פער'משפּט און די יודען פולשטענדיג רעהאַביליטירט.

מ'וועט אָבער ווייטער מוזען דערצעהלען, אַז צום בעדויערן האָט די רעגירונג אין יענער צייט נאָך נישט געהאַט, אינ'ם דאָזיגען פּרט, די געהע־ריגע השפּעה אויף דער געזעלשאַפט, אַפילו נישט אויף איהרע אייגענע אָרגאַנען, וועלכע זענען גע־ווען אַדורכגעדרונגען מיט אומסימפּאַטיע צו יודען, און אַז די געזעלשאַפט האָט סיי בעת די געשעהע־נישען, סיי נאָך זיי אַליין געזוכט, צו מינימיזירען דער

יודען פאַר'ן שעיר לעזאזל.

דער ענטפער פונ'ם מיניסטער גיט אונז באמת אַ טעאָרעטיש־פּאָליטישע בעפרידיגונג, אָבער פּראַק־טיש זעהען מיר דערין נישט קיין פולע זיכערקייט אויף להבא. ווייל דעם מיניסטערס ענטפער קומט דאָך שפּעטער, נאָך דער אינטערפּעלאַציע, און אונ־זער קלאָג איז דאָך טאַקע, אַז די הילף איז כמעט אומעטום געקומען צו שפּעט...

ש. ק.

דער וויזיט פון רומענישען אויסערן־מיניסטער אין ווארשא

די בעדייטונג פון וויזיט אין צוזאמענהאנג מיט די נישט־אנגריפס־אפמאכען מיט די סאוויעטען

אין צענטער פון פאָליטישען אינטערעס אין פוילען געפינט זיך איצט דער בעזוך פון רומע־נישען אויסערן־מיניסטער גיקא. דער וויזיט שטעהט אין צוזאמענהאַנג מיט די אונטערהאַנדלונגען, וואָס ווערען געפיהרט מצד די סאָוויעטען און די ראַנד־לענדער פון רוסלאַנד וועגען שליסען נישט־אַנגריפס־אָפּמאַכען און מיט דער פאַרשטעהענדער קאָנפע־רענץ וועגען ענטוואַפנונג. די פוילישע פּרעסע ווידמעט נאַטירליך פיל פּלאַץ דעם בעזוך פונ'ם פיהרער פון דער רומענישער אויסערליכער פּאָ־ליטיק.

דער בונד מיט רומעניען שרייבט דער קראַק. „א. ק. צ.", שטעלט מיט זיך פאַר איינעם פון די יסודות פון אונזער אויסערן־פּאָליטיק, וואָס איז אינאַפּהענגיג פון די שינוים אין דער אינטער־נאַציאָנאַלער פּאָליטיק. פוילען און רומעניען ווייסען, אַז דער דאָזיגער בונד איז איינער פון די שטאַרקסטע יסודות פון איצטיגען מצב אין מזרח אייראָפּע, אַז די ענגע צוזאמענאַרבייט צווישען פוילען און רומעניען איז די בעסטע פערזיכערונג פון שלום אין דאָזיגען טייל פון דער וועלט.

אָהן ספק וועלען צוויי פּראָבלעמען זיין קודם כל דער געגענשטאַנד פון די געשפּרעכען בעת'ן בעזוך פון מין. גיקא אין וואַרשא.

ערשטענס, וועלען ביידע מלוכות קאָנקרע־טיזירען די געמיינזאמע ליניע אין די פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער ענטוואַפנונגס קאָנפערענץ. דאָ וועלען קיין שום שוועריגקייטען נישט זיין. די לאַגע פון רומעניען און פון פוילען האָט אַזוי פיל ענהליכעס, אַז ביידע מלוכות מוזען פאָדערען ווירקליכע גאַראַנטיעס פאַר זייער זיכער־קייט אַלס בעדינג פון אַ גענוגענדער און פערנינפ־טיגער ענטוואַפנונג.

די צווייטע פראַגע איז דאָס שליסען אַ נישט אַנגריפס פּאַקט מיט רוסלאַנד. די אויפריכטיגע כוונות פון פוילען צו ברענגען צו אַ נאָרמאַליזאַציע פון די בעציהונגען אויף מזרח פון אייראָפּע אונ־טערליגען נישט קיין שום ספק. און דערפאַר טאַקע האָט פוילען שטענדיג געשטרעבט דערצו, אַז אויך איהר רומענישער פערבינדעטער זאָל האָבען אַ גע־זיכערטען אנטייל אין אָט דער אַקציע. מיר דער־מאָנען, אַז דאָס אונטערשרייבען דעם אַזוי גערו־פענעם ליטווינאָוו־פּאַקט איז בעדינגט געוואָרען מצד פוילען פון דעם, אַז עס זאָל זיך אויפ'ן אָבמאַך געפינען אויך די אונטערשריפט פון רו־מעניען".

וועגען בעזוך פון רומענישען מיניסטער שרייבט אויך די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ":

ווען נישט אַנגריפס־אָפּמאַכען וואָלטען גע־פיהרט אינטערהאַנדלונגען צווישען פוילען און די סאָוויעטען אין מאָסקווע און צווישען רומעניען און די סאָוויעטען אין ריגע. די בעדייטונג פון אַ פערשטענדיגונג צווישען רומעניען און די סאָוויע־טען איז קלאָהר פאַר יעדען. צווישען די דאָזיגע מלוכות איז דאָך פערהאַן אַ פּרעטעקסט פאַר קאָנ־פליקטען אין דער פאָרם פון בעסאַראַביען. דער נישט־אַנגריפס־אָפּמאַך צווישען זיי (און דאָס עווענטו־עלע אָנקניפען דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען) וואָלט בעזייטיגט אַ וויכטיגען צענטער פון צורייצונג אויף מזרח און וואָלט געגעבען גרעסערע גאַראַנ־טיעס פון רוה פאַר פוילען, וועלכע איז געבונדען דורך אַ מיליטערישען אָפּמאַך מיט רומעניען.

די צייטונג ווייזט ווייטער אויף ווי וויכטיג עס איז פאַר פוילען זיך צו זיכערען די רוה מצד רוסלאַנד. אין דאָס איז דערפאַר, ווייל עס האַלט דערביי, אַז פון דייטשלאַנד זאָל אַראָפּגענומען ווערען צוויי לאַסטען: די ענטשעדיגונגען און די בעגרענצונג פון בעוואַפנונג. דאָס קאָן פריי מאַכען דייטשלאַנד די הענד אין דער בעציהונג צו פוי־לען, בפרט, ווייל די השפּעות פון היטלערן האַל־טען אין איין וואַקסען.

דאָס ענדעקישע בלאַט פערגעסט אָדער מאַכט זיך מיט אַ כיוון פערגעסען אָט וואָס: אויב דייטשלאַנד וועט ערטיילט ווערען וועלכע עס איז הנחות אין דער הינזיכט פון די ענטשעדיגונגען און דער בעוואַפנונג, וועט דאָס געמאַכט ווערען מיט געוויסע בעדינגונגען, וועלכע דייטשלאַנד וועט מוזען ערפילען. ווייטער, וואָס אַנבעלאַנגט דעם איינפלוס פון היטלער'ן, איז אָהן ספק, אַז ווען די לאַסט פון ענטשעדיגונגען וואָלט בנוגע דייטשלאַנד געלינדערט געוואָרען, דאַן וואָלט די היטלעריסטישע אַגיטאַציע זיכער פערלוירען איהר שאַרפקייט און ווירקונג.

—:5:—

„גאנדהי מוז פערשפילען"

אינטערעסאנטער ארטיקעל פון א דייטשען געלעהרטען

א העכסט אינטערעסאַנטען אַרטיקעל וועגען די פערהעלטענישען אין אינדיען האָט פערעפענט־ליכט אין דער „פאָסישער צייטונג" דער אויסגע־צייכענטער קענער פון מזרח פּראָפ. הערבערט קיהן. דער אַרטיקעל טראָגט דעם כאַראַקטעריסטישען נאָמען „גאַנדהי מוז פערשפּילען". דער מחבר פיהרט אויס אין זיין אַרטיקעל, אַז דער גרעסטער שונא פון גאַנדהי'ן און פון אינדיען בכלל זענען נישט די ענגלענדער, נאָר די פערהעלטענישען אין אינדיען גופא. דאָס פאָלק ווערט אונטערדריקט נישט פון אַ פרעמדער מאַכט, נאָר פון די אייגענע הערשער, פון דער אייגענער פינסטערקייט. אינדיען איז איינגעטיילט אין אָהן אַ שיעור קאַסטעס, וועלכע פיהרען צווישען זיך אַ מורא'דיגען קאַמף און קיין איינהייטליך אינדיש פאָלק איז איבגאַנצען נישטאָ. דאָס אייגענטליכע אינדיען איז איינגע־נומען געוואָרען דורך פרעמדע שבטים שוין זיינט טויזענטער יאָהרען און פון דעמאָלט אָן דאַטירט זיך די אונטערדריקונג פון דער איינגעבוירענער בעפעלקערונג.

אין פערלויף פון פיר טויזענט יאָהר זענען די אַקוזאַנטען בעטראַכט געוואָרען פאַר געטער. זייט פיר טויזענט יאָהר לעבט די אָרטיגע בעפעל־קערונג ווי אַ קאַסטע, וואָס ווערט אונטערדריקט און האָט נישט קיין רעכט און קיין בעדייטונג. דאָס זענען מענשען, צו וועלכע קיינער דערנעהנ־טערט זיך נישט, צו וועלכע מען טאָר זיך נישט אַנריהרען, וואָס זייער נאָהענטקייט אַליין מאַכט דאָס עסען אומריין אַזוי, אַז מען קאָן עס נישט בענוצען.

און דאָס אַלץ ווערט געטאָן אונטער דעם מאַנטעל פון רעליגיע. רעליגיע איז אַלזאָ דאָס קאַסטען־סיסטעם, רעליגיע זענען די חתונות פון קליינע קינדער, רעליגיע איז דער מנהג צו בע־גראָבען לעבעדיגערהייד אַלמנות, רעליגיע איז דער ווי'ערשטאַנד געגען שולען און געגען היגיענע. די שרעקליכסטע רעליגיע, וועלכע האָט ווען עס איז עקזיסטירט. רעליגיע, וואָס מאַכט פון מענשען קנעכט און פעראורטיילט זיי אויף אַן'אומגליקליך און אָרים לעבען, סיי אין קומענדיגען, סיי אין איצטיגען לעבען.

יעדער פּראָיעקט צו פערבעסערן דאָס לעבען פון דער בעפעלקערונג שטויסט זיך אָן אויף אַ ווי־דערשטאַנד פון די בראַמינען. יעדע פּראָבע פון סאָציאַלער און ווירטשאַפטליכער רעפאָרם ווערט בעקעמפט און צונישט געמאַכט. די מנהגים, וואָס זענען געהייליגט דורך דער אור־אַלטער טראַדיציע, וואָלטען געקאָנט לייכט געבראָכען ווערען דורך דער נייער שולע, אָבער ווי קענען דערלויבען די בראַמינען?

צי קאָן אַ קינד פון אַ פּאַריער זיצען ביי איין טיש מיט אַ קינד פון אַ בראַמין? די געטער וואָל־טען פאַר אַזאַ טאַט גענומען נקמה אין ביידע קאַס־טעס. אַ דאַנק אָט דעם פאַנאַטיזם זענען 92 פּראָצ. פון דער בעפעלקערונג אַנאַלפאַבעטען.

גאַנדהי אַליין האָט ערקלערט, אַז אינדיען דאַרף נישט האָבען קיין מאָדערן שול־סיסטעם, און די שפּיטאַלען האָט ער אָנגערופען אַנשטאַלטען, וואָס פערשפּרייטען זינד. אייראָפּעאישע מעדיקאַ־מענטען ענטהאַלטען פעטס און אַלקאָהאָל, זיי קאָ־נען אַלזאָ נישט בענוצט ווערען דורך די אינדוסען. עס איז נישט דערלויבט צו קעמפען געגען דער פּלאָג פון שטשורעס, ווייל קיין חיה טאָר מען נישט דערהרג'ענען. דער פערבאָט פון ענגלאַנד אין דער פראַגע פון חתונות פון מינדעריעהריגע איז געבלי־בען אַ טויטער בוכשטאַב, ווייל דאָס איז געגען דער הייליגקייט פון דער הייראַטס־אינסטיטוציע.

עס איז אַ גרויסער חטא נישט אויסצוגעבען אַ מיידעל פאַר'ן נייננטען יאָהר. אַ חטא איז אָנצו־ריהרען אַ פּאַריער, דערהרג'ענען אַ קוה, דערשיסען אַ משוגע'נעם הונד; אַ חטא איז צו ראַטעווען אַ טאָכטער פון אַ זיכערען טויט וואָס דראָהט איהר צוליב אַ פריהצייטיגען געבורט, אַ חטא איז צו לער־נען אַ פּאַריער. אַלץ, וואָס האָט עפּעס געמיינזאַמעס מיט אייראָפּע איז אַ זינד.

יעדער, וואָס בעזוכט אינדיען, און נישט בלויז באָמביי און קאַלקוטאַ, וואָס דרינגט איין ווייט אין דרום, קאָן זיך לייכט איבערצייגען וועגען גוים, שמוץ און קראַנקהייטען, וואָס הערשען דאָרט אומעטום. וואו זשע זענען די גוים פון אינדיען?

רבנות־הראשית אסר'ט

מקבר צו זיין אויף א"י־בית־ע מינ'ם אש־אורנעס פון פערברענטע מתים

ירושלים, (י.ט.א.) די רבנות הראשית האָט צירקולאַריש פאַראָרדנט אַלע חברה־קדישא'ס אין א"י, נישט אָנצונעמען מקבר צו זיין אויף די בית־עלמינ'ס אין א"י אש־אורנעס פון מתים, וואָס זענען פערברענט געוואָרען אין קרעמאַטאָריומס.

ווי עס שיינט, שטעהט דער דאָזיגער איסור אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אין לאָנדאָן ווערט פּראָיעקטירט צו ברענגען צו קבורה אין א"י די אש אורנע פון לאָפּאָלד גרינבערג, דעם גרינדער און לאַנג יעהריגען רעדאַקטאָר פון „דזשואיש קראָ־ניקל".

בודאפעשטער שטאט־ראט

שאפט 15 אומזיסטע כשרע קיכען אויף שפייזען 15 טויזענד יודען

בודאפעשט, (י.ט.א.) אויפ'ן פאָרשלאַג פון יודישען נויט־הילפס־קאָמיטעט האָט די בודאַ־פּעשטער שטאָט־פערוואַלטונג בעשלאָסען איינאָרד־נען 15 כשר'ע קיכען פאַר יודישע נויטליידענדע, אין וועלכע עס וועלען טעגליך בעקומען אומזיסטע מיטאָגען 3000 שול־קינדער. די קהלה וועט בלויז דעקען דעם אונטערשיד צווישען די קאָסטען פון כשרע און נישט כשרע שפּייזען.

בעריכט פון דער מאנדאט־קאמיסיע ביי'ם פעלקער־בונד

קאמיסיע אקצעפטירט דעם ענגלישען פארשלאג וועגען בעפרייען דעם איראק־מאנדאט

זשענעווע, (יט"א) דאָ איז פערעפענטליכט געוואָרען דער בעריכט פון דער אָקטאָבער־נאָוועמבער־סעסיע פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע ביים פעלקער־בונד. ווי עס איז געווען פאָראויסגעזעהן, האָט די מאַנדאַט־קאָמיסיע בעשטעטיגט דעם בריטי־שען פאָרשלאַג וועגען בעפרייען דעם מאַנדאַט פון איראַק און אויפנעהמען דאָס דאָזיגע לאַנד אַלס זעלבסטשטענדיגע מלוכה אין דער מיטגלידערשאַפט פון פעלקער־בונד.

די אָנערקענונג פון איראַקס אומאָפּהענגיג־קייט ווערט בעדינגט פון אַ רייהע תנאים לגבי דעם שוץ פון די איראַקער מינדערהייטען. דער בעריכט פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע ענטהאַלט גענויע פאָר־שלאָגען, אין וועלכע עס ווערען פּרעציזירט די דאָזיגע בעדינגונגען. אַזוי זאָל איראַק, איידער זי וועט אָנגענומען אַלס מיטגליד פון פעלקער־בונד, בעשטעטיגען אַ ספּעציעלען מינדערהייטען־טראַק־טאַט לויט'ן מוסטער פון די טראַקטאַטען, וואָס זע־נען אונטערגעשריבען געוואָרען דורך אַ רייהע מלו־כות, וואָס זענען ענטשטאַנען אָדער פערגרעסערט געוואָרען נאָך דער וועלט־מלחמה.

אנטיסעמיטישער באיקאט אין עסטרייך

(בריף פון ווין)

אייגענטליך איז דאס נישט קיין נייע ערשיי־נונג; דער אנטיסעמיטישער באיקאט געגען יודען אין עסטרייך איז באמת שוין אלט דרייצהן יאהר, אזוי אלט ווי די עסטרייכישע „דעמאקראטישע" רע־פובליק איז, צוזאמען מיט דער ענטשטעהונג פון דער עסטרייכישער רעפובליק איז אויך ענטשטא־נען דער אנטיסעמיטישער באיקאט, נאר האט ער די גאנצע צייט נישט אנגענומען אזעלכע גרויסע דימענזיאנען, אזעלכע נפעהרליכע פארמען ווי איצט.

ווי משונהדיג, ווי פאראדאקסאל דאס זאל נישט קלינגען, איז עס פארט א פאקט, א אמת, אז אין דער ערא פון דער „קלעריקאלער רעאקציאנער" האבסבורגישער מאנארכיע האט קיין באיקאט גע־גען יודען נישט עקזיסטירט. עס זענען דעמאלט געווען אין עסטרייך א סך יודישע מלוכה־ און געמיינדע־בעאמטע פון די נידריגסטע ביז די העכ סטע קלאסען, ביי דער אייזנבאהן, ביי דער פאסט, אין די פאלקסשולען, אין די מיטעלשולען און הויכ־שולען. אפילו אין די מיניסטעריומס האבען זיך גע־פונען א היבשע צאהל יודען; די פעהיגקייט די טיכ־טיגקייט, האט דעמאלט — מיט ווייניגע אויסנאה־מען — געשפּילט מעהר ראלע, ווי ראסע און רע־ליגיאן.

דאס איז מיט דער געבורט פון דער „דעמא־קראטיש־פארטשריטליכער" רעפובליק געענדערט אנ דעריש געווארען. אין דער „פאלקס־מלוכה" וואו אלע בירגער און רעליגיאנען אלע ראסען, און קלאסען זענען לויט דער קאנסטיטוציע פולשטענדיג גלייך בנוגע פליכט און רעכט — ווערט דעם יודען אנער־קענט בלויז דאס ערשטע די פליכט, אבער נישט דאס צווייטע, די רעכט. אויך אין בעצוג צו פליכ־טען זענען די יודען נישט גלייך צו די אנדערע בירגער: די יודישע פליכטען לגבי מלוכה און שטאט זענען בעמליך רעלאטיוו פיל, פיל גרעסער און שווערער, ווי די פון דער נישט־יודישער בעפעל־קערונג, בעת די יודישע רעכט דערגרייכט נישט אפילו א מינימום!

דאס בעווייזט אויף דעם קלארסטען אופן א קליין שטיקעלע סטאטיסטיק: די יודישע בעפעלקע־רונג אין עסטרייך מאכט אויס נישט מעהר ווי א צוואנציגסטער חלק פון דער אלגעמיינער בעפעלקע־רונג, און דאך ליגט א דריטעל פון דער גאנצער אינדוסטריע און א העלפט פון דעם געזאמטען האנ דעל אין יודישע הענד און פיל טויזענדער ארישע אנגעשטעלטע און ארבייטער האבען זייער עקזיס־טענץ צו פערדאנקען די יודישע אונטערנעהמער. און די שטייער וואס די יודישע שטייער־צאהלער געבען דער מלוכה און די געמיינדען, בעטרעפען — נישט א צוואנציגסטעל לויט דער קאפ־צאהל פון דער יודישער בעפעלקערונג — מעהר ווי א דריטעל פון אלע שטייערן! טראצדעם קאן קיין יוד אין דער רעפובליק נישט ווערען קיין „מלוכה־דינער". די הויכשולען געהמען נישט אויף קיין יו־דישען געלעהרטען אלס פראפעסאר, אין דעם מי־ליטער ווערט קיין יוד נישט אויפגענומען אפילו אלס פראסטער סאלדאט, קיין לעהרער, קיין בע־אמטער, אפילו נישט קיין סטרוזש קאן א יוד אין דער „פרייער דעמאקראטישער רעפובליק" נישט ווערען!

מילא, דאס איז, ווי געזאגט נישט מעהר קיין נייע ערשיינונג. דער מלוכה־באיקאט געגען די יו־דישע בירגער אין עסטרייך איז שוין אזוי אלט ווי די עסטרייכישע רעפובליק, מיט וועלכען די יודען האבען זיך ליידער שוין צוגעוואוינט און — גע־שוויגען. וואס קאן מען טון? וועלען מיר נישט הא־בען קיין יודישע פראפעסארען, קיין יודישע ריכטער, קיין יודישע אפטייקערס, קיין יודישע אייזנבאהן־ און פאסט־בעאמטע א.א.וו. זאל גאט העלפען דעם יודען אין זיינע געשעפטליכע, אין זיינע אינדוסטריע־לע און פינאנציעלע אונטערנעהמונגען, אזוי האבען זיך יודען געטרייסט און געוואונשען אין הארצען און — זיך פאר קיינעם נישט בעקלאגט: א דאנק גאט פאר אזא מין באיקאט, אפי נאר נישט א „ריכטיגער" באיקאט, א באיקאט געגען דעם יודי־שען סוחר און געגען יודישער סחורה...

נו, איז איצט ליידע געקומען אויך דער „ריכ טיגער" באיקאט! אין אלע דייטשען און עקען ווערט זייט עטליכע וואכען פראנק און פריי געפיהרט א שטארקע אגיטאציע פאר א באיקאט געגען יודי־שע פראדוצענטען און פראדוקציעס, געגען יודישע סוחרים און יודישע סחורות; אין עפענט־ליכע פערזאמלונגען און צייטונגען און אין פלאקאטען ווערט טאג־טעגליך די קריסטליכע בע־פעלקערונג אויפגעפאדערט נישט צו האבען קיין שום מגע ומשא מיט דער יודישער פראדוקציע און מיט דעם יודישען האנדעל, טאג־טעגליך ווערען די נישט־יודישע קאנסומענטען בעארבייט אויף כל ערליי אופנים נישט צו קויפען קיין שום זאך ביי יודען. „נעהמט אוועק פון די יודען זייערע פרנסות און איהר ווערט דאך א פריי פאלק"! — הייסט עס אין א עפענטליכען פלאקאט מיט שרייענדיגע גרויסע קידוש־לבנה־אותיות. „זעגט אונטער דעם נאהרונגס־בוים פון די יודישע שונאים און איהר האט דאן אלע פרנסה בריוח!" — הייסט עס ווידער אין צעהנדליגער טויזענדער צעטלען, וואס ווערען פער־טיילט אין אלע גאסען.

אזוי געהט עס כסדר נישט בלויז אין ווין, נאר נאך מעהר און נאך אינטענסיווער אין דער פראווינץ, וואו די דאזיגע אגיטאציע איז טאקע נאך מעהר נושא פירות ווי אין ווין, און די יודישע סוח־רים אין דער פראווינץ זענען טאקע די ערשטע און די גרעסטע קרבנות אין דער דאזיגער באיקאט־אגי־טאציע. אט דא דאכט זיך, טאר מען נישט, קאן מען נישט, מעהר שווייגען, דער חלף ליגט אויף דעם האלז און עס הי־אהט א קאטאסטראפע; דא מו־זען אפילו אזעלכע געלערנטע, סבלנות'דיגע שוויגער ווי די עסטרייכישע יודען שוין אנהויבען שרייען גע־וואלד. לויפען די פרנסים פון די קהלות, און די פארשטעהער פון די פעראיינען צו בעקעמפונג פון אנטיסעמיטיזם, צום „קאדי", צו דער פאליציי, מיט א געשריי: „סטייטש, ווי קאן די מאכט דאס דערלא־זען, וואס שטעהט אין א שארפער סתירה צו די גע־זעצען פון דער קאנסטיטוציע? דאכט זיך, טאקע אין אמת'ן א הארבע קשיא. ענטפערט אבער די פא־ליציי, אז דאס ליגט נישט אין איהר קאמפעטענץ. אז דא האט דאס ערשטע ווארט דער פראקוראר. ווע־לכער מוז מאכען א פראצעס געגען די אנפיהרער פון דער באיקאט־אגיטאציע .

לויפט מען צום פראקוראר, און מען פרעגט די דערמאנטע קשיא: סטייטש? א.א.וו. בלייבט אבער דער פראקוראר אויך נישט אין א פערלעגענהייט און ער האט תיכף א תירוץ ביי דער זייט: אויב ער זאל אפילו אנפיהרען א פראצעס געגען די באיקאט העצער, וועט עס סיי ווי סיי נישט נוצען.. די גע־שוואוירענע, בפרט אין דער פראווינץ, וועלען די אנגעקלאגטע פריישפרעכען....

לויפט מען טאקע צום יוסטיץ־מיניסטעריום און מען שטעלט ווידער די דערמאהנטע קשיא, א אפטיי־לונגס־שעף, א הויכער בעאמטער אין דעם יוסטיץ־מיניסטעריום, וועלכער האט די יודישע דעלעגאציעס אויפגענומען, האט די טענות גוט אויסגעהערט און — ארויסגעריקט א נייע עצה־טובה: די דעלעגאציעס מעגען זיך ווענדען דיי־רעקט צום יוסטיץ־מיניסטער בכבודו ובעצמו, אז ער זאל פערזענליך אינטערווענירען ,ווייל, ווייל... דאס מיניסטעריום אלס אזעלכעס קאן ביי אזא אנגעלעגנ־הייט גאר נישט מאכען! ענדליך איז מען געקומען צו „איהם אליין", און „ער" איז אזוי גוט געווען צו פערשפרעכען, אז ער וועט די זאך בעטראכטען און זעהן וואס דא איז צו טון. ווער עס קאן דעם עסטרייכישען פירוש המילות ווייסט דעם ריכ־טיגען פשט פון אזא מין הבטחה.

י. קיהן.

א ווינטער־בילד אויפ'ן לאנד

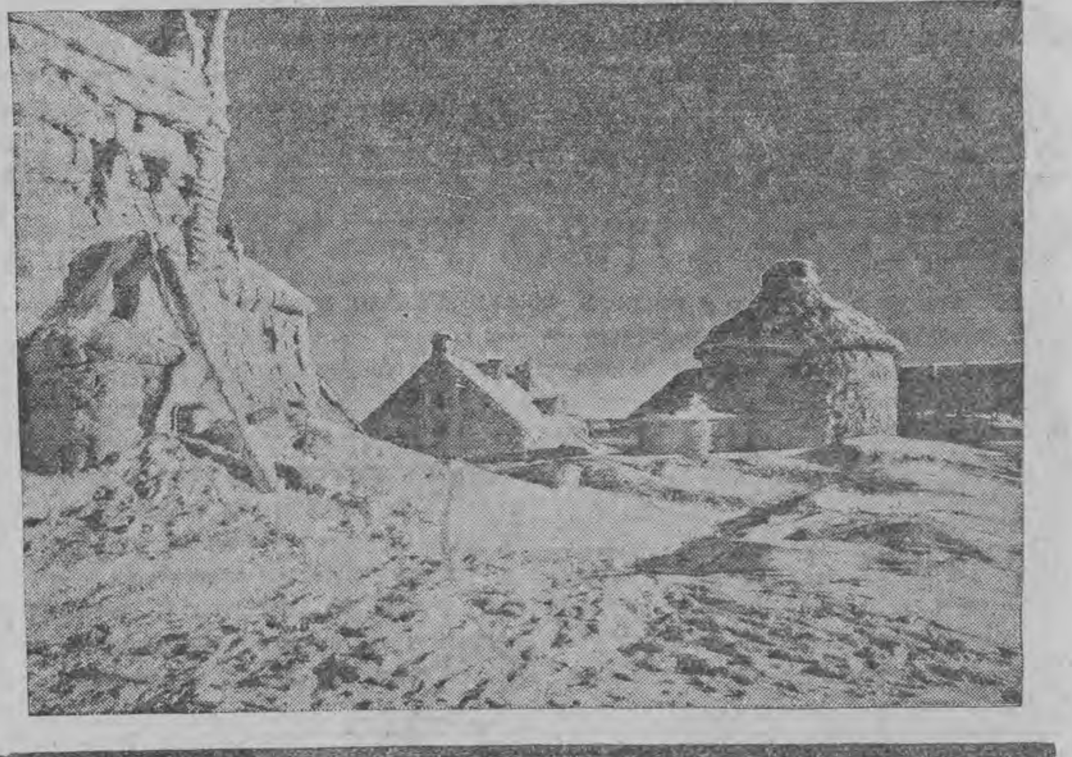

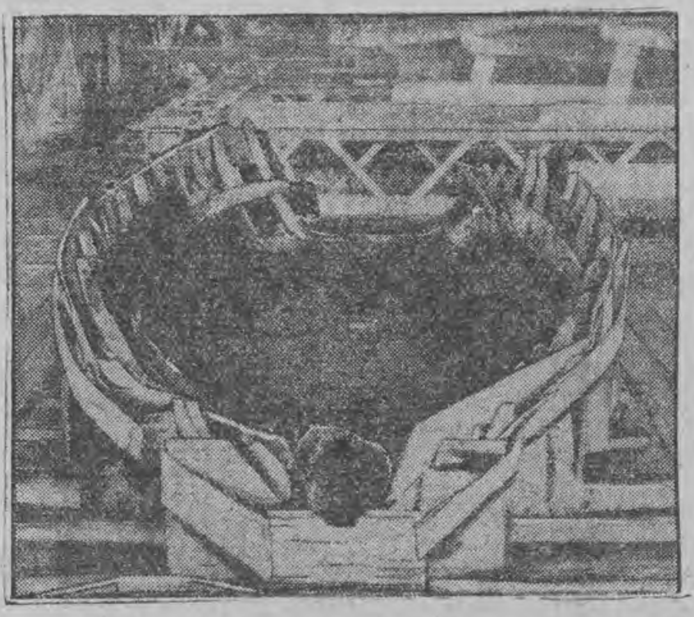

נאך א שיף פון רוימישען קייזער קאליגולא איז איצט ענדעקט געווארען ביים פאלען פון וואסער אין דער אזערע נעמי.

יוד בעשטימט אלס שטעל־פערטרעטער

פון פאלקס־קאמיסאר פאר טראנספארט

מאסקווע (י.ט.א.) וולאדימיר שאטאוו, 42 יאהר אלט, איז בעשטימט געווארען אלס שטעל־פערטרעטער פון פאלקס־קאמיסאר פאר פערקעהר און טראנספארט.

שאטאוו, א געוועזענער אנארכיסט און איצט א מיטגליד פון דער קאמוניסטישער פארטיי, איז באלד נאך דער רעוואלוציע געקומען פון אמעריקא קיין סאוויעט־רוסלאנד. נאך דער אקטאבער־רעוואלוציע איז ער בעשטימט געווארען אלס הויפט־קאמענדאנט פון לענינגראד.

שפעטער האט ער פערנומען א רייהע אנ־דערע וויכטיגע פאסטענס. די לעצטע דריי יאהר איז שאטאוו געווען דער לייטער פון „טורקסיב" — די גראנדיעזע מיטעל־אזיאטישע אייזנבאהן ליניע, וואס פעראייניגט טורקעסטאן מיט סיביר.

נאכ'ן פערענדיגען פון דער בויאונג פון „טורקסיב", איז שאטאוו בעשטימט געווארען אלס שעף פון דער אייזענבאהן־ליניע און איצט אלס שטעל־פערטרעטער פון פאלקס־קאמיסאר פאר פער־קעהר.

ד. איזראעל.

קאפּעלע

א סענסאציאנעל־ראמאנטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

67

— איך בין נישט אזא בהמה, ווי דו מיינסט, האט פרידא געזאגט, איך זעה זשארוש, ווי דו הויבסט אן צו פאלען, און דער אנגריף געהט אויף דיר פון אלע זייטען.

— איך בין נאך צו שטארק און צו יונג, אז איך זאל שוין פאלען איך וועל זיי נאך אלע ווייזען ווער איך בין. מיינע אמת'ע נעגעל האבען זיי נאך נישט דערפיהלט.

קאפיטעל 15

„דער מעשענער קאפ"

קאלינסקי איז אריין צו זיך אין וואוינונג און האט לייכטער אפגעאטעמט.

— צום טייוועל, האט ער זיך געטראכט. מאר־גען האט שוין געקענט זיין מיין לוויה. דער דאזיגער מענש זעהט אויס נישט צו זיין קיין נאאיווער און דער שפאציר צו איהם האט געהערט צו די גע־פעהרליכע, מ'דארף זיין פארזיכטיג מיט איהם. דאך הועל איך מיך נישט אפזאגען פון מיין בעשלוס אויס־צופארשען דעם גאנצען ענין. דאס אלץ וואס איך האב געהאלטען פאר קלאר, אין דער פראגע פון דרייהארגען און פערלעצן, הויבט זיך גארנישט אן דא קומט פאר עפעס א מיאוסע שאנטאזש־געשיכטע ס'איז מעגליך, אז פערעלע איז גארנישט שולדיג, אז מ'האט אויף איהר געמאכט א שענדליכען בלבול.

— ס'איז זיכער אזוי, האט קאלינסקי א קלאפ געגעבען מיט דער פויסט אין טיש. נישט אומזיסט האט דער בחור מיך געוואלט אומברענגען, קאלינסקי האט זיך אנגעגאסען א גרויסען כוס קאניאק און מיט איינמאל אויסגעטרונקען.

— איצט וועלען מיר געהען שלאפען, האט ער א צופרידענער געזאגט ,און מארגען ווייטער צו דער ארבייט. פון מיין האנד וועלען זיי זיך שוין נישט ארויסדרעהען.

אימיצער האט אנגעקלאפט אין דער טיר. קא־לינסקי האט נישט פערגעסען וועגען דער פארזיכ־טיגקייט, וועלכע ער דארף אין יעדען מאמענט אונ־טערנעהמען, האט זיך אויפגעשטעלט אין דער גאנ־צער לענג און געפרעגט:

— ווער איז דארט?

— ביזט עפעס אזוי שרעקעוודיג געווארען, האט זיך געהערט פון הינטער דער טיר, דאס בין איך, דאקטאר גאלד.

קאלינסקי האט דערקענט גאלד'ן אין דער שטים, און האט גלייך געעפענט די טיר.

— ענטשולדיג, עפעס שרעק איך זיך, הייבט און ווייס אליין נישט פאר־וואס, אויף דער עלטער ווערט מען אזוי, ליבער פריינד, אבער זאג מיר, וואס האט דיך אזוי שפעט דא אהער געבראכט.

— דיין הייגטיגע וויזיט ביי מיר. נאכדעם ווי דו ביזט אוועקגעגאנגען, האב איך זיך פערטראכט וועגען דעם, אז נישט אומזיסט ביזט דו דאך געקומען צו מיר, און איבעריגענס געפעלט מיר בכלל נישט אלץ וואס דא קומט פאר, ספעציעל, מיט דריי־הארגען, איך האב דיר פערגעסען איבערצוגעבען איין פרט, וועגען דרייהארגס בעזוך ביי מיר.

— דהיינו, האט קאלינסקי ביגיריג געפרעגט.

— לעאן האט עפעס בעהאלטען ביי מיר און איך ווייס נישט וואס.

— דו האסט נישט נאכגעקוקט וואס דאס איז אזוינס?

— ניין, ער האט צוגענומען די שליסלען פון דעם שופלאד, וואו ער האט זיין געהיימניש בע־האלטען, איבעריגענס האב איך איהם צוגעזאגט אז איך וועל מיך נישט אינטערעסירען דערמיט וואס דארט געפינט זיך.

— דאקטאר, דו ווערסט מוזען דיין ווארט ברע־כען. ס'האנדעלט זיך וועגען דער וויכטיגע זאכען.

— דאס קען איך נישט בעגעהר, אזוי לאנג ביז איך וועל נישט גענוי וויסען וועגען וואס עס האנדעלט זיך, ביז איך וועל נישט אנער־קענען ווי וויכטיג דער ענין איז.

— נאך וואס דארפסטו דאס גאלד, זיי צופר־דען אז דו ווייסט דאס נישט. קיין פערגעניגען וועסט דו פון דעם נישט האבען, העכסטענס קענסט נאר העכסטענס האבען גרויסע אונאנגענעהמליכקייטען, ס'וועט קומען א מאמענט, ווען דו וועסט וועגען א־לעם וויסען, דערווייל קען איך דיר נאר זאגען איין זאך. איך האב בעשלאסען פריהער נישט צו רו־הען ביז איך וועל דער־געהען דעם גאנצען אמת, און מיין כאראקטער קענסטו דאך, אז איך נעהם עפעס אונטער מוז איך דאס אדורכפיהרען.

— איך בין נישט קיין עקשן. אויב דו ווילסט מיר נישט זאגען, דארף מען נישט.

— ווילסטו מיר ערלויבען אריינצוקוקען אין לעאנס געהיימניש, וואס איז בעהאלטען ביי דיר?

— ליידער נישט. דאס וועל איך טון ערשט נאכדעם, ווי איך וועל פרעגען לעאנען.

— דאס איז שוין דיין זאך ,איך קען דיר נאר פערזיכערען, אז דאס דערגעהען דעם אמת, און דאס ארויסראטעווען עטליכע מענשען פון שאנד און ליידען, וואלט פיל פערלייכטערט געווארען דורך דעם, וואס מיר וואלטען זיך דערוואוסט, וואס דארט געפינט זיך.

— ס'איז נישט אזוי, ווי דו זאגסט בערנארד, אויב ס'וואלט אזוי געווען, וואלט לעאן דאך אליין געוואלט זיך ראטעווען און וואלט נישט געמאכט קיין סוד דערפון.

— ווי דו ווילסט, דאקטאר.

פלוצלונג האט קאלינסקי דערהערט עפעס לייכ טע טריט ביי זיך אין קארידאר. קאלינסקי איז צו־געגאנגען צו דער טיר און צוגעלעגט דאס אויער ער האט גענוי געהערט ווי אימיצער גנב'עט זיך אונטער צו דער טיר. קאלינסקי האט ארויסגעלעגט די האנד אויפ'ן מויל ,כדי צו ווייזען דעם דאק־טאר גאלד אז ער זאל שווייגען, דאן איז ער צו־געגאנגען צום טיש און ארויסגענומען צוויי רעוואל־ווערען, איינעם האט ער איבערגעגעבען גאלד'ן און דעם צווייטען האט ער געהאלטען אין דער רעכ־טער האנד.

— היט זיך גאלד, האט ער געזאגט, מ'ווי'ל אונז בעפאלען.

— וואס איז דאס? האט ד"ר גאלד דערשרא־קען געפרעגט.

פלוצלונג איז אויסגעלאשען געווארען דאס עלעקטרישע ליכט.

(פארטזעצונג קומט).

געבורטס-טאג פון די זונען-געטער

פון דר. א. גינזבורג.

אין תלמוד (עבודה זרה, ח׳ א) געפינט זיך אנ׳אינטערעסאנטער מאמר, וואס לייענט זיך: „ווען אדם-הראשון האט דערזעהען, אז דער טאג ווערט אלץ קלענער און קלענער, האט ער געזאגט: וועה איז מיר, טאמער ווערט צוליב מיין זינד די וועלט פינסטער און זי וועט צוריק ווערען „תוהו-ובוהו״ און דאס איז עס דער טויט, וואס איז אויף מיר בגזר געווארען. האט ער פערבראכט אכט טעג אין תעניתים און אין תפלות, און אז עס איז געקומען די תקופה פון טבת (ארום ענדע דעצעמבער), און ער האט דערזעהען אז די וועלט ווערט צוריק לענגער, האט ער געזאגט: אזוי איז דער שטייגער פון וועלט, איז ער געגאנגען און געמאכט אכט טעג יום-טוב איבער-איאהר האט ער פון ביידע (פון די אכט טעג טרויער און פון די אכט טעג יום-טוב) גע-מאכט יום-טוב, ער האט עס געטון פון גאטס-ווע-גען און זיי (די אומות העולם) האבען עס געטון פון זייערע געצענס וועגען״.

דער אויבען-געבראכטער מאמר איז אינטערע-סאנט, וואס ער ערקלערט כמעט אויף א מאדערנעם אופן פארוואס אלע פארצייטיגע פעלקער האבען גע-פייערט און געמאכט יום-טוב אין דער דאזיגער צייט פון יאהר, עס איז בלויז נויטיג, אז מען זאל דעם אויסדרוק „אדם-הראשון״ בייטען אויף דעם אויסדרוק „פרימיטיווער מענש״, און מען זאל אויסלאזען די לעצטע פאר שורות („ער האט עס גע-טון פון גאטס-וועגען און זיי האבען עס געטון פון זייערע געצענס וועגען״) אז די דאזיגע ער-קלערונג זאל שטימען מיט דער ערקלערונג פון די מאדערנע פארשער.

כמעט אלע אלטע פעלקער האבען געהאט גרוי-סע פייער-טעג אין דער דאזיגער צייט פון יאהר. וואס איז געווען די אורזאך? פון וואנען האבען זיך גענומען די דאזיגע יום-טובים?

דער פרימיטיווער מענש האט נישט פערשטא-נען פארוואס די טעג ווערען קלענער צו ווינטער צו. ער האט בלויז געזעהען אז די זון דער קוואל פון לעבען אויף אונזער ערד, שיינט אלץ ווייניגער און ווייניגער. זי גיט ארויס פון זיך ווייניגער ליכטיג-קייט און ווארעמקייט. ער האט אויך געזעהען, אז צו-זאמען דערמיט ווערען פערדארט און פערטריקענט, שטארבען אפ אלע גרינסען, גראזען און פרוכטען. די גאנצע אטמאספערע ווערט קיהלער און אומפרייבט ליכער. ער איז געקומען צום העכסט-לאגישען אויס-פיהר, אז עפעס האט געמוזט פאסירען מיט דער זון, עפעס שרעקליכעס, וואס האט פון איהר גע-רויבט איהרע כוחות, נישט אנדערש אז די זון, א-דער, ווי עס איז שפעטער געווארען, דער גייסט, וואס איז ממונה אויף דער זון, דער זונען-גאט, געהט שטארבען און אז צוזאמען מיט דעם טויט פון דעם זונען-גאט וועט אלץ אויסשטארבען.

פערשטעהט זיך, אז זיין שמחה איז געווען גרויס, ווען ער האט אנגעפאנגען צו בעמערקען, אז די טעג ווערען פון דאס-ניי לענגער; אז די זון פאנגט ווידער אן ארויסצוגעבען פון זיך מעהר ווא-רעמקייט און ליכטיגקייט, הייסט עס, אלזא, אז דער זונען-גאט איז נישט געשטארבען אויף אייביג. ער איז, אזוי צו זאגען, געשטארבען בלויז פאר א קורצער צייט. ער ווערט פון דאס-ניי געבוירען און ער וועט פון דאס-ניי בעגליקען די וועלט מיט זיין ליכטיגקייט און ווארימקייט, האט מען געפראוועט א גרויסען יום-טוב —דעם יום-טוב פון דעם געבורטס-טאג פון דעם זונען-גאט וואס איז אויס-געפאלען אום ״תקופת-טבת״. ביים ענדע פון דע-צעמבער, ווען די טעג פאנגען אן צו ווערען גרעסער.

ענדע דעצעמבער איז דער געבורטס-טאג פון דעם זונען - גאט, אבער די ערשטע פאר מאנאטען איז ער נאך שוואך, ער האט נאך נישט געקרא-גען אלע זיינע כוחות, ער האט צו פיהרען א קאמף געגען אלע-ליי מניעות, און שטערונגען. ערשט אום פריהלינג בעווייזט ער זיך ארויס אין זיין גאנ-צער מעכטיגקייט און גלאנץ. דעמאלט, אום פריה-לינג איז זיין אמת׳ער ווידערגעבורט, זיין תחית-המתים... פייערט מען דאן א צווייטען יום-טוב, — דער יום-טוב פון דעם זונען-גאט׳ס תחית-המתים...

„אלע זונען - געטער״, זאגט דאפי אין זיין „אורשפרונג פון רעליגיאנען״ „האבען די זעלבע לע בענס-געשיכטע. זיי ווערען געבוירען דעם פינף-און צוואנציגסטען דעצעמבער. זייער קינדהייט איז פער-בונדען מיט געפאהר (די ניי-געבוירענע זון איז דעמאלט נאך שוואך)און ערשט אין פריהלינג דערגרייכען זיי זייער פולשטענדיגע שטארקייט, דער-מאלט ,הייסט עס, שטעהען זיי אויף תחית המתים, זיי ווערען צוריק לעבעדיג״.

כמעט אלע פארצייטיגע פעלקער, וואס האבען געלעבט ארום דעם מיטעללענדישען ים, האבען גע פייערט דעם געבורטסטאג פון דעם זונען-גאט, וועל-כער איז ביי פערשידענע פעלקער אנגערופען גע-ווארען מיט בעזונדערע נעמען. די עגיפטער האבען איהם גערופען אזיריס; די סירייער האבען איהם גע-רופען אדאניס און אויך „תמוז״, וועלכער איז אויך געווען בעקאנט צו יודען, ווי מען קען עס זעהן פון א שטעלע אין יחזקאל (והנשים מבכות את התמוז). ביי די רוימער איז דער דאזיגער זונען-גאט געווען בעקאנט אלס מיטהרא.

און פון די רוימער פון דעם רוימישען מטהרא-איזם, האבען דעם דאזיגען יום-טוב איבערגענומען די קריסטען. זיי האבען אנגעפאנגען צו פייערען דעם געבורטס-טאג פון יעזוס׳ן אום דעם פינף-און-צוואנ-ציגסטען דעצעמבער, זיי, די קריסטען, האבען צווי-שען די פיל אנדערע מנהגים און צערעמאניעס, וואס זיי האבען איבערגענומען פון דעם מיטהראאיזם, אויך דאס איבערגענומען.

קאנפערענץ וועגן דייטש-פראנצויזישער צוזאמענארבייט אין לופט-פערקעהר

ערשטע לעטלענדישע גרופע יודישע איבער-וואנ-דערער אנגעקומען קיין בירא-בידזשאן

מאסקווע (י.ט.א.) די ערשטע גרופע פון יודישע איבערוואנדערער פון לעטלאנד איז שוין אנגעקומען קיין בירא-בידזשאן. די איבערוואנדערער זענען פונאנדערגעטיילט געווארען אויף ארבייט לויט זייערע פאכען.

געשטארבען אנ׳אנגעזעהענער יוד. געז. טוער אין סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווע, (י.ט.א.) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 43 יאהר אבראהם לעווקאוויטש, אנ׳אנגעזעהענער געזעלשאפטליכער טוער אין פער-אנטווארטליכער מיטארבייטער פון דער „אגרא-דזשאינט" פערוואלטונג אין מאסקווע. אוסער דעם אגרא-דזשאינט האט דער פערשטארבענער געארבייט אין דער „קאמיטעט פאר היימלאזע קינדער ביים „ציק" אין דער קאמיסיע פאר קאמף מיט פראסטי-טוציע און אין א רייהע יודישע און נישט-יודישע גע-זעלשאפטליכע ארגאניזאציעס. פיל ענערגיע האט דער פערשטארבענער געווידמעט דער איינארדנונג פון יודישע וואהל-רעכטלאזע. אין דער לוה האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם פון אלע שיכטען פון דער מאסקווער יודישער בעפעלקערונג. לעווקאוויטש איז לויט זיין בילדונג געווען א יוריסט.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אמעריקע בויט די גרעסטע לופט-שיף

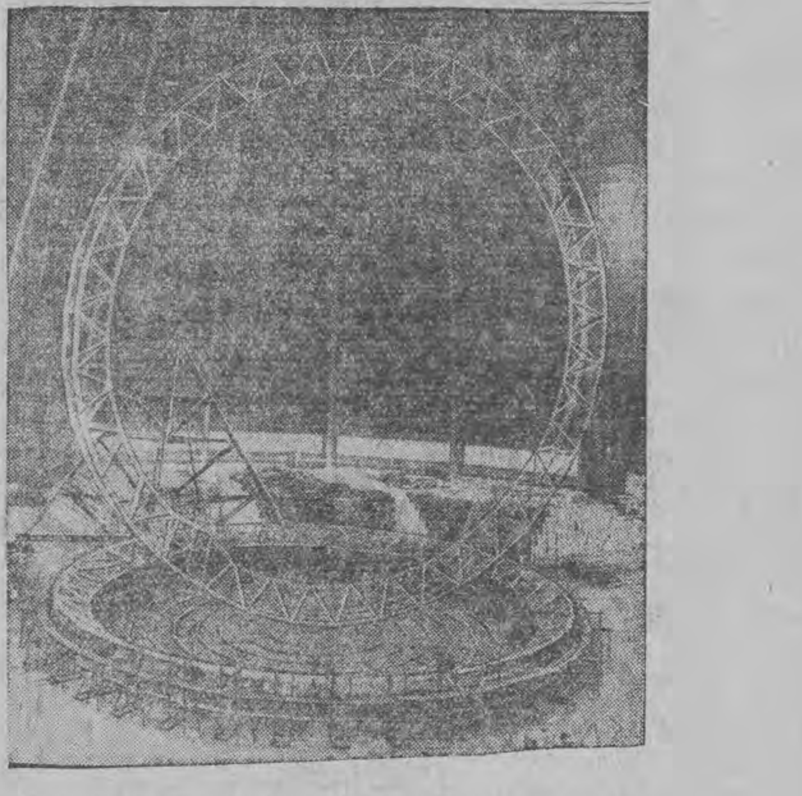

א בליק אין די ווארשטאטען, וואו מען איז צוגעטרעטען צו בויען די נייע ריזיגע לופט-שיף אין אמעריקא

אז די רעוואלוציע הייסט...

(דערצעהלונג פון רוסישען לעבען)

פון פרץ הירשביין

— 2. —

א נייע פוס האט עוזר געמאכט פון א פיין, יונגע בערעזע-בוימעלע, גוט געטריקענט, לאנג גע-טעשעט און געהובלעוועט — ממש געטאקט, א סך מאל געמאסטען די קני זיינע: א סך געפרובט די לענג, זאל נישט אויסקומען צו הינקען. מיט ביילען האט ער זיך כסדר מישב געווען, און גע-רעדט האט מען, אגב, פון א ביסעל זייטיגע זאכען.

גערעדט גלאט אזוי, ווי למשל:

— זעהסט ביילע, ווי די גבירישע זוהנדער-לעך דרייען זיך ארויס געזונט ווי פערד און זיי גאר דערקלערט מען פאר קראנק. אט זעהסט דאך — זיי דרייען זיך ארויס.

— געפעלט זיי נישט פערוואס דו ביסט אזוי גיך שוין געקומען אהיים. פערגינען נישט, וואס דו ביסט אפגעקומען מיט א האלבער פוס — אזוי האט זי גערעדט האלב פערקלערט.

— אוודאי וואלט זיי נישט ארען, איך זאל אזוי, כאטש מיט איין פוס ווידער אוועק אין מלחמה, אבי זייערע זוהנדעלעך זאל מען נישט טשעפען..

אזוי האט ער געוואלט זאגען און דאס דער-שלונגען.

אמת, זינט ער האט זיך אומגעקעהרט פון דאר-טען, וואו ער האט זיין רעכטע פוס איבערגעלאזען, — האט מען איהם אין שטעטעל אנגעהויבען צו-צוזעהן, נישט געדונגען זיך מיט איהם פאר א שטיקעל ארבייט, ווי דאס איז געווען דער שטייגער, פערקעהרט, מען האט גאנץ אפט איהם אנגעבאטען א גרעסערען נאדרויף ביים אננעהמען א שטיקעל ארבייט, איז דווקא דאס עוזר׳ן נישט שטארק בע-פעלען געווען:

— מיינען זיך אויסצוקויפען — האט ער גע-טראכט — פע, עוזר׳ן קויפט מען נישט אונטער, קיין נייע פוס וועל איך מיר נישט קענען בעשטע-לען פאר זייערע פערדינסטען, פע, עוזר׳ן וועט מען נישט אפנארען.

דערייבער, ווען מיט גענויע דריי יאהר שפע-טער איז קיין אוקראינע אנגעקומען די רעוואלוציע אנגעקומען ווי א ווינטער און נישט אויסגעמיטען אפילו זיין שטעטעל אויך — האט די רעוואלוציע געפונען עוזר׳ן, ווארטענדיג אין טיר. ער האט גע קוקט דער רעוואלוציע גלייך אין פנים אריין, א גלייכער, אנ׳אויסגעצויגענער .פונקט ווי ביידע פיס וואלטען ביי איהם געווען געזונט און יונג. ער איז געשטאנען אין טיר און געווארט אויף א בעפעהל, מען קען זאגען, אז ביילע האט אויך, ווי עוזר, איין זיך דערשפירט א גרייטקייט, כאטש ביידע האבען נישט געוואוסט אויף קלאר, וואס די רעוואלוציע וועט פון זיי פערלאנגען.

נו, איז געקומען די רעוואלוציע און פון עוזר׳ן פערלאנגט איין קלייניגקייט:

— היות, ווי עוזר׳ן פעהלט איין פוס, קאן מען דאך איהם נישט נעהמען אין דער רויטער ארמיי, כאטש ער זאגט, אז ער איז גרייט מיט איין פוס צו גיין, באשר זיין אייגענע צוגעמאכטע פוס פון בערע-זענע האלץ איז איהם נאהענט צום לייב ווי אנ׳-אייגענע פוס..

האט מען פונדעסטוועגען זיין הילצערנע פוס בעטראכט פאר א הילצערנער. געהייסען איהם בליי-בען ביי זיך אין שטעטעל, געהייסען הערען וואס די רעוואלוציע וועט בעפעהלען — און אויספיהרען דאס וועט ער קענען. אוודאי וועט ער קענען. ווען אפילו ער וועט א הינקענדיגער געבען דעם בע-פעהל אין נאמען פון דער רעוואלוציע.

— נישט קיין קלייניגקייט, די רעוואלוציע הייסט, מוז מען פאלגען.

— יא, עוזר, אז די רעוואלוציע הייסט — האט ביילע אין זיך מסכים געווען.

כאטש גאט ווייסט אין וואס פאר א פייער זי קען עוזר׳ן ווידער שיקען.

די רעוואלוציע האט געהייסען עוזר׳ן טרעטען צו ווערען צו די אלע, וואס האבען איהם אמאל ארבייט בעגעבען, האט איהם געהייסען האריט ווע-רען צו זיי און צו זייערע קינדער. זי האט עוזר׳ן געהייסען, ער זאל זיך דערמאנען און זיי דערמאנען, וואס און וועמען זיי האבען אינדיגען געהאט דעמאלט, בשעת זיי זענען געזעסען אויפ׳ן בענקעל.

די רעוואלוציע האט איהם אין די הענט איבער-געגעבען דאס גאנצע פערמעגען פון די דאזיגע לייט, וואס זענען ביז איצטער געזעסען אויפ׳ן בענ-קעל אין שטעטעל, געהייסען טון מיט זייער פער-מעגען דאס, וואס די רעוואלוציע וועט איהם בע-פעהלען, איז איהם אביסעל שווער אנגעקומען, איז איהם געווען שווער צו קוקען גלייך אין די אויגען די אמאליגע שטעטעלשע יחסנים.

ער האט א סך מאל געטראכט:

— פארוואס קען איך נישט קוקען זיי אין די אויגען אריין ,אט אזוי גלייך און רוהיג, ווי דער-מאלט, ווען די מלחמה האט צו מיר געשיקט דעם אוהארדניק, — טאקע אזוי קוקען גלייך ווי דער או-ראדניק האט מיר געקוקט גלייך אין די אויגען אריין? אמת, — האט ער ווייטער געטראכט — ס׳איז גאר נישט קיין פערגלייך. ער קומט דאך ביי קיי-נעם נישט פאדערען דאס לעבען. ער קומט נאר פאדערען ברויט, געלד, קליידער פאר דער רעוואלוציע. אמת, ווער עס עקשנט זיך, ווער עס פערלייקענט זיין פערמעגען — קען ער, עוזר, בעהמען און פערזעצען אין חד-גדיא אריין. אבער...

ביילע, ווידער, זי האט גאר נישט געקענט אר-ייבערטראגען די בליקען פון די שטעטעלשע יחסנים, דוכט זיך, אז קיינמאל האבען זיי נישט בעוויליגט א בליק צו טון אויף ביילע׳ן יוען זי איז אנגעקומען אויף די אויגען; נישט געזאגט איהר גוטמארגען, און נישט געענטפערט צומאל, ווען זי האט געזאגט גוטמארגען, און איצטער — מען גייט ארום און ארום כדי זי זאל בעגעגענען און אריינשמייכלען איהר דעם גוטמארגען. דאס איז איהר פריקרע, דאס רופט צומאל ארויס א נישט-גוטקייט ביי איהר וואס קוועטשט אונטער׳ן לעפעלע.

— וואס זאגסטו ביילע, צי עסען מיר נישט איצטער מעהר, ווי מיר האבען עס געטון אמאל, דער-מאלט, לאמיר זאגען, איידער איך בין אוועק אין מלחמה אריין? זעהסטו, ביילע, דאס וואלט איך גריילינג נישט געוואלט.

יא, צופיל האט די רעוואלוציע אנגעלייגט אויף עוזר׳ס פלייצע, וואלט איהם נאר אויסגעקער-מען צו טראגען זיין שטעטעל אויפ׳ן פלייצע — דאס שטעטעל און נישט מעהר — וואלט ער זיך ווי-עס-איז אנ׳עצה געגעבען. אבער די בעפעהלען קומען פון ערגעץ. אט קומען זיי פון אויבען און אט פון אונטען. אמאל פון ווייט און אמאל — ער ווייסט אליין נישט פון וואנען. נישטא מעהר קיין קרייז-שטאט. נישטא מעהר קיין גובערניע. א וועלט אנ׳אפענע, א וועלט א צעפאלטע, און די רעוואלוציע שפרייזט דורך דער דאזיגער אפענער וועלט, און בעפעהלט, און ווייז צו דעם, וואס פאלגט נישט אויס.

(סוף מארגען).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 10 כ׳ שבט תרצ״ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.44

פון האנדעלס-געריכט

איין פירמע און צוויי אופאדלאשטשען; איין אופאדלאשטש איז לאדז א צווייטע אין לעשנא

אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז פעראפענטליכט געווארן אן'אופאדלאשטש דער פירמע „קרושאוו" אין פעטריקאוו. די פירמע פיהרט א מעכאנישע צעגלעניע און א מיהל. דער טערמין פון צייטווייליגען פעראפענטליכען דעם אופאדלאשטש, איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 29־טען סעפטעמבער ה. י.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז פעראפענטליכט געווארען אן'אופאדלאשטש דער פירמע „אויטא־טראנספארט" (ציגעל־גאס 60). דער טערמין פון צייטווייליגען פעראפענטליכען דעם אופאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 7 דעצעמבער פ. י.

כאראקטעריסטיש איז דער פאקט, וואס דעם זעלבען טאג, ווען דאס לאדזער האנדעלס־געריכט האט פעראפענטליכט דעם אופאדלאשטש אויף דער לאדזער אפטיילונג, האט דאס געריכט אין לעשנא אויך פעראפענטליכט אן'אופאדלאשטש אויף דער צענטראלע אין לעשנא. אזוי, אז אויף איין און דער זעלבער פירמע זענען פעראפענטליכט געווארען צוויי אופאדלאשטשען אין דער זעלבער צייט.

צוליב דער סיבה, האט דער קוראטאר פון דדער לאדזער אפטיילונג נישט געהאט די מעגליכקייט צו פערזיגלען דאס פערמעגען פון דער לאדזער אפטיילונג.

* * *

מיט א חודש צוריק, האט די פירמע אברהם וויאנזאווסקי (מיעלטשארסקא 9) אפגעגעבען א בעטע ווענען א „נאדזור". די פירמע איז וויאנזאווסקין די טעג צוריקגעגעבען געווארען, ווייל ער האט נישט אפגעצאהלט די געריכטס־קאסטען.

אונטערשטיצט דעם הילפס-פאריין

„תומכי אורחים"

און בעזוכט מאסענווייז די היינטיגע פארשטעלונג אין „פילהארמאניע"

לאדז איז א סכנה פון א טראמוויי-שטרייק

צוליב דער קאטאסטראפאלער ווירטשאפטליכער לאגע

כידוע, האט די פערוואלטונג פון די שטאטישע טראמווייען דעם 31 דעצעמבער געקינדיגט אלע טראמוויי-ארבייטער אויף 3 חדשים.

די קינדיגונג ענדיגט זיך דעם 31 מערץ ה. י.

די טראמוויי-דירעקציע דערקלערט די קינדיגונג דערמיט, וואס צוליב'ן ווירטשאפטליכען קריזיס און דער פערקלענערטער פאסאזשירן-פרעקווענץ, מוז זי רעדוצירען די צאהל ארבייטער.

דעם 17 ד. ח. וועלען אינגאנצען אויפהערן צו קורסירען די נאכט-טראמווייען, וועלכע פאהרען ארום כמעט בחנם.

אין שייכות דערמיט זענען נעכטען אין די פאראיינען פון די טראמוואי-ארבייטער פארגעקומען זיצונגען, אויף וועלכע עס איז ארומגערעדט געווארען די איצטיגע סיטואציע.

עס איז בעשלאסען געווארען די טעג צוזאמענצורופען א מיטינג פון אלע טראמוואי-ארבייטער, כדי ארומצורעדען דעם ענין פון אננעמען עווענטועלע פראטעסט-שריט, אדער פראקלאמירען א טראמוואי-שטרייק.

—=000=—

די לעמבערגער קאאפעראטיוו דיסקאנטא-באנק

און א לאדזער אגענט צו פערקויפען די בוי-הלואה-אבליגאציעס

(2) א געוויסער הענריק שנעל (אנדזשעיא 58) האט דעם 8. אקטאבער 1930 געשלאסען אן'אפמאך מיט דער קאאפעראטיווער דיסקאנטא-באנק אין לעמבערג (סאביעסקיעגא 24), לויט וועלכען ער האט זיך אונטערגענומען צו פערקויפען אויפ'ן שטח פון לאדז און לאדזער וואיעוואדזטווע פרעמירטע בוי-הלוואה-אבליגאציעס.

שנעל איז בטבע א שנעלער מענש, האט ער א „הויב געטון די פליגעס", אנ'ארבייט געטון, און באנ'ן פערקויפען א גאנצע רייה אבליגאציעס, האט ער אנגעהויבען צו מאהנען פראוויזיע (326 זל. 15 גר.), וואס עס האט איהם געקומט לויט'ן אפמאך.

האט ער געמאהנט און געמאהנט, און זיך געבריוועלט און געבריוועלט, אהין און צוריק, און עד־היום וואריט ער נאך אויף זיין שכר...

דערווייל האט זיך אין דעם קראקאווער „איל. קורייער צאדזשענני" בעוויזען א ידיעה, אז די לעמבערגער פינאנץ־מאכט האט ענטדעקט א נישט־לעגאלע געלד־לאטעריע, וואס איז איינגעארדענט געווארען דורך דער אויבענדערמאהנטער באנק, און אז דער „דירעקטאר פונ'ם באנק", דער 23־יאהריגער איזראעל ריכטער איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

דער ה' שנעל האט דעריבער איבערגעגעבען דיין ענין דעם אדוו. קאן, וועלכער האט די זאך איבערגעגעבען דער לאדזער פראקוראטור.

אלע געהען

היינט, 9 אווענד אויף די פארשטעלונג אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים"

שטאטישער פרעלימינאר-בודזשעט

קומענדיגע וואך וועלען פארקומען די ערשטע דעבאטען אין שטאט-ראט

(2) ווי מיר האבען שוין געמאלדען ווערט דער לאדזער בודזשעט אויפ'ן יאהר, 1932־3, אין די הוצאות געשלאסען מיט דער סומע 26,283,315 זלאטיס.

איצט האט די בודזשעט-קאמיסיע פון שטאט-ראט פערענדיגט די ארבייט איבער די הכנסות פון לאדזער מאגיסטראט, וואס שליסען זיך מיט דער סומע פון 27,287,389 זל., בעת פאראיאהרען האט זיך די הכנסה־פאזיציע געשלאסען מיט 35,875,136 זל. מיט 40 גראשען.

נעכטען האט דער שטאט-ראט איבערגעשיקט דעם בודזשעט צו בעזונדערע מיטגלידער פון דער בודזשעט-קאמיסיע, כדי צו בעקענען זיי מיט די כוונות פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג אויפ'ן בודזשעט-יאהר 1932־33, און דערנאך ווערט דער בודזשעט בעהאנדעלט ווערען דורכ'ן גאנצען שטאט ראט.

אייערע אייגענע הונגעריגע

ברידער אין שוועסטער שיצט איהר. ווען איהר קויפט א בילעט היינט, 9 אווענד אויף די פארשטעלונג אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים"

עס האלט נאר גאנץ ווייט

מיט'ן קאלעקטיוו-אפמאך אין דער נישט-ארגאניזירטער אינדוסטריע

(2) נעכטען איז אין ארבייטס-אינספעקטאראט פארגעקומען א קאנפערענץ פון ארבייטער מיט פאבריקס-פארשטעהער ווענען שליסען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער נישט-ארגאניזירטער אינדוסטריע.

די דאזיגע קאנפערענץ האט נישט געבראכט צו קיין שום רעזולטאט, מחמת די אינדוסטריעלער האבען דערקלערט, אז די מוזען האבען עטליכע טאג צייט אויף איבערצולייגען זיך, מחמת צווישען זיי גופא זענען פאראן סתירה'דיגע מיינונגען מכוח די בעדינגונגען פונ'ם פארגעשלאגענעם קאלעקטיווען אפמאך.

מאריאן און מאריאנא

האבען זיך „געטוישט" מיט זייערע פעלצען

(א) מאריאן ניימאן (פון וואלבארסקא 22) איז געזעסען דעם 18. נאוועמבער פ. י. און געטרינקען א גלעזעל טיי אין דער צוקערניע אויף נארוטאוויטשא 10.

בעת מעשה איז זיין בארענקענע פעלצעל (אין דער ווערט פון 600 זל.) געהאנגען אויפ'ן הענגער.

שפעטער, אז ער האט געוואלט געהן אהיים, האט ער בעמערקט, אז אנשטאט דיין גייעם פעלצעל, הענגט עפעס אנ'אפגעשאסען דאמען־מאנטעלע....

האט ער געמאכט א ויצעקו, און די קעלנערס האבען זיך געלאזט נאכיאגען עפעס א מיידעל, וועלכע זיי האבען בעמערקט ארויסגיין אין א מער־בער־פעלץ.

מען האט זי גלייך געכאפט מאקע אנגעטון אין מאריאנס פעלצעל, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי הייסט מאריאנא באמבאל, א בעקאנטע גנב'טע.

נעכטען האט זי פון געריכט בעקומען 3 חדשים תפיסה.

בעזוכט אלע

היינט, 9 אווענד די פארשטעלונג אין פילהארמאניע, וואס דער ריוח געהט לטובת

„תומכי אורחים"

שטאטישער הילפס-קאמיטעט

בעשטימט א שטיצע פאר ארימע שילערינס

(2) דער שטאטישער קאמיטעט פאר ארבייטסלאזיגקייטס-ענינים האט אנערקענט דעם שטאטישען מיידעלשען לעהרער־סעמינאריום (לעשטשינסקא 23) אנ'אונטערשטיצונג פון 200 זל. חודשלעך אויף דער צייט פון 1. יאנואר ביז'ן 1. אפריל ה. י. אויף מיטאגען פאר 20 פון די ארימסטע סעמינאריסטקעס.

זיך פערשניטען ביז טויט

אז אנ'ארבייטסלאזער וויל פערגעסען די צרות

(2) דער 21־יעהריגער ארבייטסלאזער לוקאש שאבאנמשיק (ספארנע 31) האט זיך פאר עמת־נפש אזוי אנגע'שיכור'ט, אז דערנאכדעם האבען איהם א האלב־טויטען געפונען ליגען אויף דער בזשעזשינער גאס.

אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

א בילד פון לאדזער פלאגעריי

(א) לויט דער רשימה פון דער פאסט־דירעקציע קומט אויס, אז אין משך פון פאריגען יאהר האבען די לאדזער געפיהרט דורכן טעלעפאן 66 מיליאן געשפרעכען.

משמעות, אז דאס זענען נישט אלץ געווען געשעפטליכע און זאכליכע געשפרעכען.

א ריזיגע בריליאנטען-גנבה

(2) נעכטען האבען זיך גנבים אריינגעקריגען אין דער וואוינונג פון קאפעל ריוען (אין קאליש, ריפינקאווסקא 1) און ארויסגעגנב'עט א פלאטינענע קאליע מיט 78 בריליאנטען, א רינג מיט א גרויסען בריליאנט און 1500 זל. במזומן.

פאליציי זוכט די גנבים.

בענייט די רעגיסטראציע פון ז. פ. או.

(2) דער פערבאנד פון אינטעלעקטועלע ארבייטער ז.ד.פ. (גדאנסקא 40) האט בענייט די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע גייסטיגע ארבייטער.

גלייכצייטיג טיילט מען אונז מיט, אז ביים ז.ד.פ. איז געעפענט געווארען א ביורא צו געבען יורידישע עצות פאר אלע אנגעשטעלטע און בעאמטע.

609,336 לאדזער איינוואוינער

(א) לויט די פראוויזארישע אויסרעכנונגען פון דער לעצטער, צווייטער פאלקסציילונג זענען, אין לאדז פון דעם 9. אויפ'ן 10. דעצעמבער געווען אין לאדז 609,336 פערזאן.

ביי דער ערשטער פאלקסציילונג אין 1921 זענען געווען אין לאדז געווען 451,974 פערזאן, אזוי אז אין משך פון 10 יאהר איז די לאדזערבע פעלקערונג געשטיגען אויף העכער 33 פראצענט.

גרויס און קליין!

יונג און אלט!

אלע בעזוכען די פארשטעלונג היינט, 9 אווענד אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים"

די שטאטישע לוסטראציע

פון ריינליכקייט אין די עפענטליכע לאקאלען

(2) אלע שטאטישע סאניטאר-קאנטראלעס האבען אויפ'ן שטח פון דער גאנצער שטאט אדורכגעפיהרט א לוסטראציע אין אלע עפענטליכע לאקאלען, כדי פעסטצושטעלען, אויף וואס פאר א סאניטאר-היגיענישער מדרגה די דאזיגע לאקאלען געפינען זיך.

אזוי זענען לוסטרירט געווארען 366 בירשענקען, 83 רעסטאראנען, 400 יאטקעס, 124 מלעטשארניעס, 26 גארקיכען א.א.וו.

די לאקאלען, אין וועלכע עס איז פעסטגעשטעלט געווארען א שלעכטער מצב, וועלען צוגעמאכט ווערען, אויב אין משך פון א חודש צייט וועלען נישט אויסגעבעסערט ווערען די דעפעקטען.

פאר צואייגנען זיך פרעמד געלד

איז ארעסטירט געווארען דער אינקאסענט פון „נאווא טריבונא ראבאטניטשא"

(2) דער 28-יאהריגער לודוויג ראקאווסקי פון רודא-פאביאניץ, אינקאסענט פון דער צייטונג „נאווא טריבונא ראבאטניטשא" איז נעכטען ארעסטירט געווארען פאר'ן צואייגנען זיך געלד פון דער צייטונג, וואס ער האט איינקאסירט ביי אבאנענטען.

מען איז זיך משער, אז ער האט זיך צוגעאייגענט עטליכע הונדערט זלאטעס. גענוי קאן מען דערווייל די סומע נישט פעסטשטעלען, ווייל ער האט פערניכטעט די רוקענדלעך פון די קוויטונגס-ביכלעך.

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל מאדערנסטע סטיל - ארטען צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע

לאמפען-פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

גרויסע ארבייטס-פערזאמלונג
מיט'ן אנטייל פון דעפוטאטען

(2) נעכטען איז אינ'ם לאקאל פון די פראנטעס. זעראיינע (ניעטרי אוער 64) פארגעקומען א'ן אלגעמיינע ארבייטער-פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון די סיים-דעפוטאטען טאמאשקיעוויטש און גאוליק.

די דעפוטאטען האבען אינפארמירט די פערזאמלטע מיט דער קריזיס-לאגע פון פוילען און אויסלאנד.

דער פארוועל אינקאסענט
האט זיך געמאכט נישקשה'דיג פליישיג

(2) בשעתו האבען עטליכע פלייש-הענדלער-פוררקעס, ובתוכם יונה קויפמאן (ריבנע 12) און שמואל וואלדמאן (שענקעוויטשא 40) געדונגען אלס איינקאסענט א געוויסען קויפמאן גינזבורג (שטשעריק 5—3).

דער יונגערמאן האט אבער לאנג קאסירט ביז ער איז מיט עטליכע טויזנד זלאטיס ענטלאפען קיין אויסלאנד.

צום מעהרסטען האבען דערביי געליטען קויפמאן און וואלדמאן.

נאך דעם שווינדלער זוכען פונאנדערגעשיקט געווארען שטעק-בריף.

היסטארישע זילבערנע בעכערס
אין א גרוב, וואו עס ליגען קארטאפעל

(2) עהערנעכטען האט מען אין א קארטאפעל-גרובען, אין דעם גארטען פון יוזעף פענקאלא (שיעראדז, קאשטשקי 8) געפונען 3 זילבערנע בעכערס פון א גרויסען היסטארישען ווערט.

די אדורכגעפירטע אויספארשונג האט באוויזען נישט פעסטגעשטעלט, פון וואנען די בעכערס שטאמען, ווייל פענקאלא טענה'ט, אז ער האט די געפונען ביי זיך אינ'ם קארטאפעל-גרוב, נאך דעם 14. אקטאבער פ. י.

פענקאלא איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

גרויס און קליין!
יונג און אלט!

אלע בעזוכען די פארשטעלונג היינט, 9 אווענד אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים"

גנבות ביי יודען

(2) ביי אברהם גליקסמאנען (גדאנסקא 31) האט מען ארויסגע'גנב'עט פערשידענע געגענשטאנדען פון דער שטוב ארויס און א דאמען-פעלץ. דער היזק בעטרעפט 1650 זל.

— ביי משה-דוד פעלוך פון זדונסקא-וואליא האט מען אין שטיבל אויף נאוואמיעסקא 26 ארויסגע'גנב'עט א זומער פאר 1000 זל.

— אין דער אפטעק פון הערש רובינשטיין (אגראדאווא 8) האט מען ארויסגע'גנב'עט פערשידענע רחו'ות און צ. א. טישטיכער. דער היזק בעטרעפט 1150 זל.

— פאר'ן הויז אגראדאווע 9 האט מען ארונטערגע'גנב'עט פון א דראזשקע עטליכע שטיק סחורה, וואס האבען געהערט צו יעקב הערצ'ן (זשוראווע 5). דער שאדען מאכט אויס 1000 זל.

פאליציי זוכט די גנבים.

וועקסלען ווערען אלץ מעהר
פראטעסטירט

(2) מ'טיילט מיט, אז אין לאדז זענען דעם פאריגען חודש פראטעסטירט געווארען 29,055 אינלענדישע וועקסלען אויף דער אלגעמיינער סומע פון 5,793,730 זל. מיט 30 גר.

אין דעם חודש נאוועמבער זענען געגאנגען צום פראטעסט 24,627 וועקסלען אויף 5,997,121 זל. מיט 52 גראשען.

עס וואקסט, אלזא.

א באלקאן אויפ'ן קאפ

(א) אויף פיעטריקאווער 132 איז ארונטערגעפאלען א באלקאן אויפ' פארבייגעהענדען לוי פערנער (פוסטא 13) און איהם שטארק צושעדיגט.

פאגאטאוויע האט איהם, אנ'אפגעשוואכטען, אפגעפיהרט א חיים.

דער הויזבעזיצער איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, זונטאג, דעם 10-טען יאנואר, 9 אווענד לטובת דעם הילפס-פעראיין

„תומכי אורחים"

מיט דעם לאדזער ליבלינג

רעגינא צוקער

אין צימבאליסט'ס אויפפיהרונג

„ציפקע-פייער"

קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען.

נאך דער פארשטעלונג א פרעהליכער דיווערטיסמענט מיט א טייל פון דער גאנצער טרופע מיט רעגינא צוקער אין איהר רעפערטואר.

בילעטען צום פרייז פון 80 גראשען צו בעקומען א גאנצען טאג אין קאסע פון פילהארמאניע.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א מאסטער-קאן. און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר ברעכורעדונג בעוואוינען זיכער דעם א מערסטען און געפעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס דעמפונגען מיט הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלעגען אין די שיך. פונקטליכע געמאכטע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גראמטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortopéd

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערפינדונגען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן סערוויסעס פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דרוק איך אויס מיין הערצליכסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט וואוינהאפט אויף וואלטשאנסקא 10 (פראנט פארטער) פאר זיין אויסקורירען מיך פון א ברוך, אויף וועלכען איך האב געליטען זייט א לענגערער צייט.

מאיר גערשענאוויטש, לאדז, ווסכאדניא 6.

פון קטיגרס — סניגרס...

(א) אויף זייער אייגענער בקשה זענען די דריי איצטיגע ריכטער פון לאדזער קרייז-געריכט: איגנאצי באריא, סטאפאן הערמאן און פעליקס פאיט בעפרייט פון זייערע אמטען, און זענען אריבער אין דער אדוואקאטור. דאסזעלבע איז אויך געווען מיט דעם ביז-איצטיגען געהילפס-פראקוראר דעטשינסקי, וועלכער איז אויך געווארען אנ'אדוואקאט.

גלייכצייטיג דערוויסען מיר זיך, אז דער ביז-איצטיגער ריכטער פון ביאלא-פאדלאסקער קרייז-געריכט איז אריבערגעטראגען געווארען, אלס ריכטער אין לאדזער קרייז-געריכט.

אלע געהען

היינט, 9 אווענד אויף די פארשטעלונג אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים"

מארגען זאל ליקווידירט ווערען דער סכסוך אין דער שנורא-וואדלע-בראנזשע

(א) מארגען, מאנטאג זאל אין א-בייטס-אינספעקטאראט ליקווידירט ווערען דער סכסוך אין דער שנוראוואדלע-בראנזשע, וואס דויערט שוין זינט עטליכע חדשים

ביי אונוואוילזיין

איז ראס נאטירליכע ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

אנ'אנגענעהם ווירקענ הויזמיטעל. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און מקלאד-א מעטשנעס.

צוויי שרפות

(א) פון סאדזע אין די קוימענס זענען נעכטען אויסגעבראכען 2 שרפות: איינע — אויף נארוטאוויטש 24, אינ'ם הויז פון אברהם דוד אייזנער, און די צווייטע — אויף וואלבארזקא 8, אינ'ם הויז פון לייב לובאכינסקי.

דאס פייער, וואס איז אויסגעבראכען אויף די דעכער איז איינגעלאשען געווארען.

ליקווידאציע פון טושינער שטאטישען געריכט

(א) דער טושינער שטאטישער געריכט ווערט די טעג ליקווידירט, און די פראצעסען וואס פלעגען דארט פארקומען, וועלען פארקומען אין לאדזער שטאטישען געריכט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. סראווקאווסקא (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53)

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

tel. 12-333

Telefon 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

פעלץ-ווארען-לאגער „KAMCZATKA"

לאדז, 19 פיעטריקאווער 19, טעל. 224-66 און 162-23

עמפפעהלט דעם רייכסטען אויסוואהל פעלץ-ווארען צו ערמעסיגטע פרייזען

בעמערקונג: קירזשנער- און שניידער-ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

קלוב פון די קארנאוואל-פערוויילונגען

א.ג. „ריין פון טאנגא"

אין די גרויסע מאסקאראדע פון די לאדזער פריוויליגע פייערלעשער

וואס וועט פארקומען דעם 16-טען יאנואר 1932 אין די זאלען פון פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

א ים פון אטראקציעס און איבעראשונגען!

די הויפט-אטראקציע וועט זיין דער ערשטקלאסיגער מאראקאנער „דזשאדז-באנד" מוזיקאלישער אנסאמבל פון 14 פערזאן. אויסערדעם דער ארקעסטער פון די לאדזער פריוויליגע פייערלעשער. ~~~ ביליגער בופעט אהן קויפצוואנג אויפ'ן ארט.

איינטריט 7 זל. אנהויב 10 א זייגער אווענד. אויסער קאסטיומען, פערפליכטעט אווענד-קליידונג.

די פינאנץ-קאמיסיע.

דרויאנאווס רעפעראט אין „ו.י.ז.א.“

דאנערשטאג אווענד איז אין לאקאל פון „ו.י.ז.א.“ פארגעקומען א פערזאמלונג מיט'ן אנטייל פון העבראאישען שריפטשטעלער ה' דרויאנאוו פון א"י.

די פערזאמלונג האט געעפענט ה' ד"ר ירמיהו פרענקעל, וועלכער רעדט וועגן דעם דאפעלטען יובל פון חבת ציון און קרן קימת. אבשטעלענדיג זיך אויף די גרויסע לייסטונגען פון קרן קימת אין משך פון זיינע 30 יאהר עקזיסטענץ.

א זעהר אינהאלטסרייכע רעדע האלט דאן ה' דרויאנאוו וועגען דאס לעבען און שאפען פון די יודישע פרוי אין ארץ-ישראל. דער רעדנער שילדערט אין מאלערישע פארבען טיפען פון די יודישע פרויען פיאנערען אין בנייען ארץ-ישראל, וועלכע האבען צוזאמען מיט די מענער די ערשטע בילויים געלייגט דעם גרונדשטיין צום היינטיגען בנין אין א"י. דער רעדנער געהט איבער צו רעדען וועגען דער ראל פון דער פרוי אין א"י, וועגען איהרע לייסטונגען אויף פערשידענע געביטען אין דער אויפבוי ארבייט אין ארץ-ישראל. דער רעדנער קומט צום אויספיהר, אז די יודישע פרוי אין גלות מוז מיטהעלפען בויען דאס יודישע לאנד אין ארץ-ישראל.

פרוי ספעקטאר דאנקט דעם חשוב'ן גאסט.

אונטערשטיצט דעם הילפס-פאריין „תומכי אורחים“

און בעזוכט מאסענווייז די היינטיגע פארשטעלונג אין „פילהארמאניע“

היינט א פארשטעלונג אין פילהארמאניע לטובת תומכי אורחים

היינט, 9 אווענד ווערט דורך „תומכי אורחים“ איינגעארדנט א פארשטעלונג.

געשפילט וועט ווערען די אויסגעצייכנטע אפערעטע „ציפקע פייער“ מיט דער בעטייליגונג פון רעגינא צוקער. קארל צימבאליסט און אלע ארטיסטען פון „פילהארמאניע“ און „קאמעראל-טעאטער“.

צום שלוס ווערט געגעבען א דיווערטיסמענט אין 1 אקט מיט א קאנצערט-טייל. די באפעלקערונג וועט געוויס בעזוכען די פארשטעלונג, בכדי אונטערצושטיצען די נויטבעדערפטיגע בכבוד'ע פאמיליעס, וועלכע ווערען אונטערשטיצט דורך „תומכי אורחים“.

פון דער ציוניסטישער פאלקס-אוניווערזיטעט

היינט, זונטאג אווענד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע דער צווייטער רעפעראט פון פארלעזונגס-ציקל א.ד.ט.: „ווי אזוי האבען יודען געלעבט אין מיטעלאלטער“. רעפערירען וועט ד"ר ל. זילבערשטראם.

איירע אייגענע הונגעריגע

ברידער און שוועסטער שטיצט איהר, ווען איהר קויפט א בילעט היינט, 9 אוו. אויף דער פארשטעלונג אין פילהארמאניע

לטובת „תומכי אורחים“

דער סטרוגאטש-קאנצערט

קומט פאר דעם היינטיגען מיטוואך

לויט ווי מיר האבען שוין געמאלדען, קומט פאר מיטוואך אין „פילהארמאניע“ דער לידער-קאנצערט פון דעם בעליבטען און פערדינסטפולען יודישען ארטיסט און זינגער יוסף סטרוגאטש.

יוסף סטרוגאטש איז א שטיק לאדזער, און ער נויטיגט זיך נישט אין רעקלאמע, אזוי אז עס איז מעהר ווי זיכער, דאס זיין איצטיגער אויפטריט אין לאדז וועט האבען דעם געהעריגען מאראלישען און מאטעריעלען ערפאלג.

מיט איהם טרעט אויך אויף דער לאדזער יודישער רעוועלערסען-קווארטעט, וואס ווערט געלייטעט דורך דעם בעקאנטען מוזיקער, ה' זעלמאן.

בעזוכט אלע

היינט, 9 אווענד די פארשטעלונג אין פילהארמאניע, וואס דער ריוח געהט לטובת

„תומכי אורחים“

היינט גרויסער פילהארמאנישער קאנצערט

אויפ'ן היינטיגען גרויסען נאכמיטאג-קאנצערט אין פילהארמאניע זאל פון לאדזער פילהארמאנישען ארקעסטער טרעטען אויף אלס סאליסטען די בעריהמטע ארטיסטין מאריא באלצערקעוויטש, וועלכע וועט אין בעגלייטונג פון פילהארמאנישען ארקעסטער רעציטירען גריעג'ס ווערק „בערגליא“ און דער העלדען טענאר פון דער ווארשעווער אפערע ה' איגנאצי דיגאס וועט אויספיהרען א גאנצע ריהע אריען און אפערן לידער.

דער פילהארמאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון קאפעלמייסטער בערדיעוו וועט אויספיהרען שוברט'ס נישט פערענדיגטע סימפאניע.

דער „אררט“

שפילט היינט צוויי מאל

דער גוטער שם פון דעם איצטיגען „אררט“-פראגראם, א. נ. „מ'לאכט פון דער וועלט“, האט זיך בליץ שנעל צוטראגען איבער דער שטאט, און אויך אויסער לאדז, (עס זענען שוין פעריפענטליכט זעהר ווארימע אפרופען אין דער ווארשעווער פרעסע) און דעם לעצטען פרייטאג און שבת האט עס אין דעם זאל פון יודישען קאמעראל טעאטער (אל. 1 מאי 2) געקאכט, ווי אין א קעסעל.

דער ריזיגער עולם נעהמט אויף דעם פראגראם מיט דונערענדע אפלאדיסמענטען.

היינט ווערט געשפילט 2 מאל: 8 און 10 א זייגער.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 10 יאנואר 1932

10,00 גאטעסדינסט, 11,58 צייטסיגנאל, 12,15 פריהמארגען-סימפאניע 3 00 פאלקס-מוזיק, 3,35 פראגראם פאר קינדער, 4,20 גראמאפאן, 4.40 פארלעזונג, 4,55 גראמאפאן, 5 15 פארלעזונג, 5,30 פארטראג, 5,45 קאנצערט, 7,00 פערשידענעס, 7,20 לאדזער ספארט, 7.30 רעפערטואר 7.45 פארלעזונג, 8,15 קאנצערט, 9,55 ליטעראטורישע פערטעל שעה, 10,10 סאליסטען קאנצערט, 10,40 קאמוניקאטען. 11 00 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „אררט“

קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, זונטאג - 2 פארשטעלונגען: אנהויב 7.45 און 9.45 אווענד

ווידערהאלונג פון דער גרויסער פייערליכער פרעמיערע פון 24. פראגראם א.נ.

מ'לאכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אפערזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דעוועל און פאלקס-מאטיוון. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינכפעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל. מ. פעטערמאן, מ. פילאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

נאך וועגען בזיון המת

(א בריף אין רעדאקציע)

חשובע רעדאקציע!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם שענדליכען סקאנדאל וועגען דער קרקע פון פרושיצקין, צו וועלכען איך האב אויך א שייכות, בעט איך מיר צו געבען פלאץ אין אייער חשוב'ער צייטונג איבערצוגעבען דעם גאנצען אמת דער עפענטליכקייט:

מיטוואך, דעם 6. יאנואר זענען צו מיר געקומען אייניגע פריינד פון פערשטארבענעם פרושיצקי, איך זאל אלס דאקטאר, העלפען ערלעדיגען די קבורה-פארמאליטעטען פאר דעם פערשטארבענעם פרושיצקין. ארויפקומענדיג אין דער קהלה האב איך מיך געווענדעט צום ה' בערגער, וועלכער איז דער פיהרער פון בית-עלמין-אפטיילונג צו ערלעדיגען די געלד-פראגע, ווייל די קרקע'ס ערלעדיגט א ספעציעלער בעאמטער. ה' בערגער ערקלערט מיר, דאס אין דעם פאל, מוז די קהלה נעהמען 1000 זל. איך האב ערקלערט דעם ה' בערגער, אז לויט ווי איך בין אינפארמירט, קען מען דא מעהר נישט געבען ווי 50 זל. און אויב די קהלה האט מיט 2 וואכען צוריק גענומען ביי זעהר א רייכען פאבריקאנט, א חסיד, 500 זל. איז דא 18 זל. אויך צופיל. ה' בערגער האט מיר דערויף געענטפערט, אז פרושיצקי האט געהאט צו האנדלען א טאג אין דער וואך מעהר, דארף מען מעהר געבען פאר דער קרקע.

איך האב צוגעזאגט 100 זל. פאר דער קרקע און בין אריין צום בעאמטען ערלעדיגען וועגען דער קרקע. דא האט זיך ה' בערגער עפעס אליין בעמיהט און איז אריינגעקומען אויסזוכען א קרקע. איך האב געמיינט, אז ער טוט דאס מיר צוליב. איך האב אבער ערקלערט דעם ה' בערגער, אז די פאמיליע בעט אין דער שכונה 3 „פ“, א געוועהנליכע שכונה, ה' בערגער האט מיר דערויף געענטפערט, אז ער וועט געבען אפילו א שעהנערע און בעהנטערע קרקע.

ה' בערגער האט זיך, זעהט אויס, נישט גערעכענט דערמיט, וואס איך איבעטעוועניר און האט מיך אפגענארט און נישט-רעכענדיג זיך דערמיט, אז אין דעם פאל, איז דאס פאר מיר א שטארק בעליידיגונג.

עס איז קלאר, פארוואס ה' בערגער האט זיך זעלבסט בעמיהט אויסצוזוכען א קרקע, וואס דאס פאסירט אין א זעלטענעם פאל, און ווער עס איז שולדיג אין דעם בזיון המת, זאל אורטיילען די עפענטליכע מיינונג.

איך ערלויב מיר אבער צו פרעגען דעם ג' וויצע-פרעזעס ה' בערגער און דעם ג' ראבינאט: פאר וואס קומט יודען האלבע משומדים, וועלכע האבען שוין אפגע'שמד'ט זייערע קינדער און אזעלכע, וואס האבען איבערגעלאזט קריסטליכע פרויען — די שענסטע קרקע'ס. נאר דערפאר, ווייל זיי זענען רייך און זייערע קינדער צווינגט מען נישט אונטערצושרייבען, אז זיי וועלען האלטען פערמאכט שבת זייערע געשעפטען. פאר זיי האט איהר דרך ארץ ביים לעבען און אויך נאכ'ן טויט.

מיט אכטונג

פרנס ראובן האפמאן.

מעלדונגען

הסתדרות „צעירי-מזרחי“ קילינסקי 44

זונטאג, פ' בא. 8 א זייגער אווענד קומט פאר דער המשך פון דעם קאלעקטיווען רעפעראט א.ד.ט. „רעוויזיע-פארמונגען אין מזרחי“ מיט דער בעטייליגונג פון פאלגענדע חברים: א. אסט, י. ווינשטאדט, ש. ליכטענבערג, א. לאופגאס, ב. ניימאן, ב. מארעק א. פיליך, מ. ראזענבערג א. א. חברים און סימפאטיקער קומט מאסענווייז. 285

פראפעסיאנעלער שנייער-ארבייטער-פאראיין פילסודסקיעגא נומער 19.

היינט זונטאג דעם 10 ד. ח. 5 נאכמיטאג קומט פאר אין אייגענעם פאראיינס לאקאל א דרינגענדע חברים-בעראטונג אין צוזאמענהאנג מיט דער גרויסער מענשליכער וועקבירונגס-פערזאמלונג גערופען דורכ'ן פאראיין אויף דעם קומענדיגען זונטאג נאכמיטאג אין לאקאל פון בעקער-צעך פילסודסקיעגא 67. 26

די חברים ווערען אויפגעפאדערט צו קומען פינקטליך, מיט חברישען גרוס. די פערוואלטונג.

מיר מאכען בעקאנט די ג. אבנעהמער. אז מיט'ן היינטיגען טאג האבען מיר איבערגענומען דעם פערקויף פון צוקערווארען-און מארמעלאדען פון דער

F-ma „BIS“

(מארמאלאדע, פאווידלא, בארובקי)

גלייכצייטיג טיילען מיר מיט, אז אונזער לאגער איז שטענדיג פערזעהען מיט זעמטליכע קאלאניאל-ווארען.

Hurtownia Kolonjalna

„OBRÓT“

Łódź, Nawrot 8, tel. 147-23 233

שירטען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שירטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

ביי קערש, סקווערנאווא 15

לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסערייארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד. זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בטאג.

א טיכטיגער

אינקאסענט

קען זיך מעלדען אין

חסד של אמת

פיעטריקאווער 34

א גאנצען טאג. 232

170 אווילע

אין גלאוונא, נאווי-זאקאפאנע, בעשטעהענד און 13 צימערען, פלאץ 1000 מעטער וואלד. — אפערטען אונטער „ווילע“

א טיכטיגער

מענש

ווערט געזוכט

געניטע אפערטען אין אדמיניס. פון דער צייטונג סוב „טיכטיג“ 128

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,

נעהמט אן פון 8—9.30 פריה פון 12.30—1.30 נאכם. און פון 6 ביז 9 אווענד.

זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאר אומבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

דאמען בעזונדער ווארטע-זאל

Samochody

i motocykle używane,

Kupno, sprzedaż, komis.

zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel. 189-28

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע הענט און פיס, גארטעלען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

131 נעמט אן פון 3 — 5 נאכמ.

PORADNIA

WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

מעבעל-אויסשטעלונג

בעפאר דער ערעפנונג פון דער
מעבעל-אויסשטעלונג
אויף 67 פיעטריקאווער 67
קומט פאר אי דער פאבריק
אנ'אויספערקויף פון
לוקסוסאווע שלאפצימער
פון די פריהערדיגע מאדעלן צום פרייז
נידריגער פון אייגענע קאסטן
— לאנג־יעהריגע גאראנטיע. —
אנקוקן דאס מעבעל פערפליכט נישט צום קויף

וואו עס וועלען אויסגעשטעלט ווערן די בילליגסטע מאדעלען פון דער
מעבעל-פאבריק M. GELERMAN
Napiórkowskiego 59, tel. 186-71

מלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייבט אויז פאלגענדע טעג!
גרעסטער סוקצעס פון דער פוילישער קלאנג-פילם-פראדוקציע!
דראמע פון ליבע און אפפערונג לויט דער ערצעהלונג
פון Wacław Sieroszewski אונטער'ן נאמען:

„נאך סיביר"

אין די הויפט-ראלן: Jadwiga Smosarska
Adam Brodzisz, Bogusław Samborski.
קירצליך: „איז דער נעץ פון שקר".

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין נעוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזען **בית ספר** פאר קינדער, וואס לערנען אין פוילישע שולען

„תורה-ודת"
פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6
פאר קינדער פון 5—14 יאהר.

דאס לעהר-פראגראם פון „תורה ודת" נעמט ארום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, דינים, משניות, גמרא), העבראאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען.
צוליב'ן קריזיס — הנחה-פרייזען.
קינדער פון 4—8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

צוליב אבריזע פון טשענסטאכאוו
איז דא צו פערקויפען זעהר ביליג, א פאטאגראפישן אנשטאלט, זעהר שיין איינגעריכטעט אין טשענסטאכאוו, אויף א גוטען פונקט. צו ערפאהרען אין די אדמיניסטראציע אונטער די ליטערע F. L. 178

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בענייט די אויפנאהמען און רענטגענאלאגיע
אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכמ.
זונטאג פון 10—12 מיטאג.
אין ווענערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף
מיעלטשארסקיעגא 12 (אקאדנא) טעל. 28-118
פון 7—9 פריה, זונטאג פון 4—6 נאכמ.
אנגעבאטיטעלטע און ארבייטסלאזע בעראטונגען און רעזעפטען
מיטוואך און זונטאג בחנם.

ווייכטיג פאר חתנים!
דאס גרעסטע געשעפט פון
יודישע לאנגע מלבושים
ה. מענדראווסקי
לאדז, אגראדאווא 8, טעל. 28-202

וואס האט זיך אזוי בעריהמט געמאכט מיט איהרע אויספאַרבייטונגען אין אלע עקען פון פוילען, בעזיצט אויף לאגער א גרויסן אויסוואהל פון אלע ארט חתונה-אויסשטייערס, ווי אויך אלערליי סארטען פון קלענסטן נומער און בילינסטן ביז'ן גרעסטן און טייערסטן.

צוליב'ן קריזיס אויסערסט נידריגע פרייזן!
אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע בעשטעלטע ארבייט מיט די בעסטע דיפלאמירטע פאכמענער. איך בעזיץ אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון די בעסטע סחורות טאמאשאווער און בליצער, אויך די בעסטע אויסלענדישע זיידען-שטאפען ספעציעל אויף בעשטעלונגען. אלע ארט בעשטעלונגען קענען אויך אויסגעפיהרט ווערען דורך דער פאסט צושיקענדיג א פאסקארטעל מיט דער מאס.
בעמערקונג: א ספעציעלען ראבאט פאר מיטגלידער פון „אגודת ישראל".

קומט און איבערציגט אייך!!!

די עלעגאנטסטע
דאמען-טאשן
וואליזען
אין פערשידענע סארטען

צו די ביליגסטע פרייזען בעקומט מען נור ביי די בעקאנטע פירמע
L. Herszfinger
לאדז, פילסודסקיעגא 44
געדענקט די אדרעס! רעעלע בעהאנדלונג!

80% ביליגער, ווי איבעראל!
מעבעל
פון דער פיינסטער און בעסטער אויספיהרונג בעקומט איהר נור אין דעם ערשטקלאסיגען מעבעל-לאגער פון
Ch. Gliksztajn
45 פיעטריקאווער 45 (עק זשעלאנא)
אויף לאגער עס-צימערן, שלאפצימערן און גאבינעטען ווי אויך עינצעלנע מעבעל-געגענשטענדע.
סענסאציע! א שלאפצימער בעקומט איהר נור פאר 950 זל.
א גארדעראבע, א גרויסער שפיגעל, צוויי בעטען מיט מאטראצען, 2 נאכט-שענקלעך, 1 טואלעטע, 2 שטיהלען, 1 פאטעל, 1 טישעל, 1 קאזעטקע. קומט און איבערצייגט אייך! געדענקט די אדרעס!

די פרעסטע קומען אין
דעריבער פערזארגט אייך מיט א גוטע
שאמאט-אויוועז
און וועלכען קענט איהר בעקומען נאר אין דער בעקאנטער פאבריק פון שאמאט-אייוועז און קוכעז פון
מ. נירענבערג
פילסודסקיעגא 50 (לעננסט זגערזשער 13)
ס'ווערען אויך אנגענומען אלערארט ארבייט און רעפעראציעס פון פערשידענע קוכען און קאפעל-אייוועז.
מיט אכטונג
מ. נירענבערג, ווסכאדניא 50.

קליינע אנאנסען
פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

אנ'אינטעליגענט פרייליין קען בעקומען א געמיטליך און ווארעם צימער מיט לאָזשי אדער אהן ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע אין צענטר פון שטאט. צו ערפאהרען אין אדמ. אונטער „סאליד".

פערשידענעס

200 דאלאר בעזיץ איך און וויל צוטרעטען צו א גוט געשעפט. אפערטען אין „נ. פ." אונטער „עהרליך". 231

איך זוך א שותף מיט מאשינען, ס'איז נישט קיין אונטערשיד וואס פארע מאשינען, ביי מיר איז א קאנצעסיאנירטע קראפט — צו ערפאהרען ביי קנאפף, זגערזשער 9. 223

איך פאהר מארגען נאך בידגאשטש, ערלעדיג דארט פראטעסטען, אלע-ליי ענינים. פערשטענדיגונג היינט טעל. 47-108. 222

א פראקטיצירטער בוכהאלטער שליסט און עפענט אמטליכע ביכער. ערפאלג גאראנטירט פאר א מינימאלען פרייז. אפערטען אונטער „נייעסטער סיסטעם" אין אדמ. פון דער צייטונג. 221

אויף לוין נעהמט אן א קוואליפיצירטער שטריקער-ארבייטער אויף 12-ער און 13-ער מאשינען אלערארט רענדער ביי מ. אייזענבערג, שקאלנא 5. 230

לאקאלען

איבערציגעבען 2 שטובען מיט א קיך און בעקוועהמליכקייטן, איינגעפיהרט א קאנצעסיאנירטע קראפט, ביליג דירה-געלט, נעבען פאמארסקא און ווכאדניא. מעקלערס געווינשט. צו ערפאהרען זגיערזשער 9, ביי קנאפף. 224

א געוועלב צו פערמיטען פון זאפארט. צו ערפאהרען שרודמיעסקא 4, פראנט, 3-טער שטאק, ביי צעדערבוים. 160

עטליכע סאלידע יונגעלייט קענען בעקומען לאזשי ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע געגען קליינער מאנאטליכער פערגיטיגונג. פאמארסקא 14, פראנט, 2-טען שטאק, וו. 4. 199

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלט. געוועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעבלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אינפארמאציעס אהן בעלוינונג, פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 15-166 טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אוועכד.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד ריוועלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציעל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 72-134
נעהמט אן פון 2 1/2 — 4 און פון 7 — 8 אווענד

---

44 ווייכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 56-162
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען טעריש מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: בכקויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!

רעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטן
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 63-137
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.
פון 10. ד. ח. ווען ווייטער בענייען זיינע אויפנאהמען ד"ר וואלינסקי ספעציאליסט פאר נאז-, האלז- און אויערן-קראנקהייטען פון 4 ביז 5 א ווייגער נאכמיטאג.

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 89-151 פון 5 ביז 7

אבאנאמענט-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
פאר טוילעפאן-שורות: ... לעצטע זייט שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגן א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסן איז די רעדאקציע נישט פאראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Braustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 86.